

Notariaat magazine

maandelijks informatie- en opinieblad
voor en over het notariaat

editie 7/8 | juli/augustus 2013 | jaargang 13

*Weinig animo
werkgevers voor
nieuwe beroepsopleiding*

16

*Lezingen
als
marketinginstrument*

20

*Klankborden
met
vertrouwensnotaris*

22

*Zekerheid bij
crowdfunding*

 KNB

Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie

Sdu UITGEVERS

Goede dienstverlening eindigt op papier

De kracht van het notariaat schuilt onder meer in het ondubbelzinnig vastleggen van afspraken. Woorden op papier. Maar, hoe belangrijk ook de akte, het is altijd een resultante van overleg. Waarmee we maar willen zeggen dat zonder een goed gesprek weinig tot stand komt.

...maar begint altijd met een goed gesprek

Hoewel van Antwerpen Accountancy al jaren uitsluitend voor het notariaat werkt, starten wij elke zakelijke relatie met een goed kennismakingsgesprek. Want wij willen u leren kennen, ons verdiepen in uw specifieke situatie. Zo kan uw kennismaking met ons een stevige basis vormen voor uw succesvolle toekomst. Waaraan wij graag ons steentje bijdragen. Dus vandaar deze uitnodiging: kom eens kennis met ons maken.

Van Antwerpen Accountancy verricht alle voor het notariaat van belang zijnde accountancy werkzaamheden. Daarnaast zijn wij graag een deskundig klankbord en adviseur bij reorganisaties, overnames, ondernemingsplannen enzovoorts. Bezoek ons op notarisaccountants.nl. Maar als u echt een goed gesprek wilt, dan maakt u een afspraak. Bel 088 - 454 00 00 en vraag naar J.C. (Hans) van Antwerpen RA.

van Antwerpen Accountancy

Kantoren te Den Haag en Breda, 088 - 454 00 00
www.notarisaccountants.nl

'Move the World' als u er zelf niet meer bent? Dat kan!

KidsRights laat als kinderrechtensorganisatie zien dat kinderen de wereld in beweging kunnen brengen. De mooiste voorbeelden hiervan zijn de winnaars en genomineerden van de door KidsRights geïnitieerde Internationale Kindervredesprijs.

Kesz, een straatkind levend op de vuilnisbelten van Manilla (Filippijnen), maar ook

Malala, het Pakistaanse meisje dat een aanslag overleefde omdat ze vindt dat meisjes de kans moeten krijgen om naar school te gaan. Twee voorbeelden van kinderen die hebben laten zien dat ze in staat zijn de wereld te verbeteren.

Als kinderen de wereld in beweging kunnen brengen, dan kunt u dat ook! Hoe? Door Kesz, Malala en de vele andere kinderen te

steunen en KidsRights op te nemen in uw testament.

Desmond Tutu zei ooit 'KidsRights gives a voice to the voiceless'. Kinderen krijgen een stem als ook u hen wilt steunen!

KidsRights

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met: KidsRights, t.a.v. Cindy de Visser - Postbus 283 (Paccode HQ0161) - 1000 EA Amsterdam - Telefoon: 020-3435313 - cindy@kidsrights.nl - www.kidsrights.nl

Cursus Nieuw internationaal erfrecht

Nieuwe adviezen, nieuwe testamenten en verklaringen van erfrecht

Niemand zal ontkennen dat een internationale nalatenschap in de huidige praktijk geen bijzonderheid meer is. Woont de erflater niet in het buitenland, dan bevinden zich wel boedelbestanddelen of verkrijgers in het buitenland of bezitten betrokkenen een meervoudige nationaliteit. U weet dat de Europese Erfrechtverordening ons verblijft met een eenvormig erfrechtelijk IPR binnen (het grootste gedeelte van) de Europese Unie. U zult wellicht denken: dat speelt toch pas op 17 augustus 2015? Dat klopt in die zin dat per die datum de Erfrechtverordening van toepassing wordt. Toch het is noodzakelijk om nu al aan de materie aandacht te besteden.

www.estatetipeducation.nl

Datum/Tijd 17 september 2013, 13.00 - 16.30 uur

Locatie Utrecht

Docenten mr. J.G. Knot, prof. mr. F.W.J.M. Schols

Cursusprijs € 345,- exclusief BTW
inclusief cursusmateriaal en borrel

PE punten 3 pe-punten KNB, RB, vFAS

Voor meer informatie en aanmeldingen:
www.estatetipeducation.nl

CURSUSSEN VOOR NOTARIËLE MEDEWERKERS

ONROEREND GOED

DATUM 26 september 2013, 14.00 – 17.30 uur

LOCATIE Hogeschool Domstad te Utrecht

DOCENT mevr. mr. Jonneke Bossers-Cnossen

PRIJS € 295,- excl. BTW.

PE PUNTEN BMN: 3 punten

ACTUALITEITEN WBR

DATUM 7 november 2013, 10.00 – 17.00 uur

LOCATIE Hogeschool Domstad te Utrecht

DOCENTEN prof. mr. dr. Wouter Burgerhart
prof. mr. dr. Bernard Schols

PRIJS € 395,- excl. BTW.

PE PUNTEN BMN: 5 punten

www.inm.nl

Inschrijven en informatie: www.inm.nl Leden van de BMN ontvangen 25% korting

Advies nodig?

ScholsBurgerhartSchols

First and Second Opinions **Juridische coaching** Fiscaal erfrecht Akten bouwen en beoordelen

Rechtsvragen Inhoudelijk betrokken *In en buiten procedures* Estate planning Erfrecht Advies

Bewind Huwelijksvermogensrecht Notariële belastingen *Executele* Bureau Vaktechniek

Huwelijkse voorwaarden *Achter de schermen*

024-3512137 info@scholsburgerhartschols.nl Mercator Technology & Science park (II) Nijmegen

'De Seniorenhypotheek speelt in op een sterke maatschappelijke behoefte'

8 Zekerheid bij crowdfunding

Ondernemers in het mkb kunnen nauwelijks krediet van de bank krijgen voor nieuwe plannen. En oudere mensen hebben met een afgelost huis weliswaar vermogen, maar geen geld om extra zorg te betalen. Om financieringen buiten de banken om mogelijk te maken, heeft de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) het initiatief genomen voor twee platforms: de MKB Funding Desk en de Seniorenhypotheek.

20 Lezingen: een *tour de force*

Lezingen worden voor notariskantoren een steeds belangrijker marketinginstrument. Hoe worden ze voorbereid en wat leveren ze op? Een rondgang langs een aantal ervaringsdeskundigen. 'De voorbereiding voor een lezing is keihard werken.'

Beroeps- en praktijkuitoefening

- 32 Dien aanvragen voor (tijdelijke) waarnemingen op tijd in
- 33 KNB Cursusagenda
- 34 Herstructurering van ondernemingen in moeilijkheden
- 34 Close up: Lennaert van der Meer
- 35 Nieuwe taak notaris in Europees erfrecht
- 35 Ledenraad akkoord met Beleidsregel integere beroepsuitoefening

Verder in dit nummer

- 6 Nieuws
- 12 Stelling: Gelijktijdig passeren van gelijklopende testamenten kan niet
- 14 Onderzocht: het recht van erfpacht
- 15 Column Nora van Oostrom-Streep
- 16 Nieuwe beroepsopleiding: leerzaam voor iedereen?
- 19 Mijn eerste waarneming: Laurens Braaksma
- 25 NM Vakantiepuzzel
- 26 En verder: Isabelle Cox
- 30 Opinie
- 31 Specialisten
- 32 Column Franc Wilmink
- 36 Tuchtrect
- 38 Personalialia
- 38 Kanocolumn

22 Klankborden met een collega

Het aantal aanvragen bij vertrouwensnotarissen neemt gestaag toe. Geregeld wordt er bij de tien aangewezen notarissen aangeklopt om even te klankborden over de twijfels die er leven. Want wanneer moet je nu wel ergens een melding van maken en wanneer niet? Is de twijfel wel terecht? Bij de vertrouwensnotaris kan een slecht gevoel worden getoetst.

28 Het waarom achter de nieuwe pensioenregeling

Er is veel om te doen in het notariaat: de nieuwe pensioenregeling voor (kandidaat-)notarissen. Vragen als 'Waarom een nieuwe regeling?', 'Waarom wordt de arbeidsongeschiktheidsverzekering losgelaten?' en 'Waarom gaan jonge kandidaten meer betalen?', zijn aan de orde van de dag. Stichting Notarieel Pensioenfonds organiseerde een *webinar* waarin de regeling live werd uitgelegd.

OP DE COVER

KNB-bestuurslid Sander Smits vertelt op pagina 8 over betrokkenheid KNB bij MKB Funding Desk en de Seniorenhypotheek.

Notariaat Magazine
editie 7/8, juli/augustus 2013

COLOFON

Notariaat Magazine is een uitgave van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) en publiceert nieuws en achtergronden over onderwerpen die het notariaat raken. Bij de KNB zijn ruim 1.400 notarissen en 1.850 kandidaat-notarissen aangesloten. Het blad wordt in een oplage van ruim 5.000 exemplaren verspreid onder KNB-leden en externe relaties. Notariaat Magazine verschijnt eenmaal per maand, met uitzondering van de maand augustus. De redactie van Notariaat Magazine is onafhankelijk en werkt op basis van een redactiestatuut. De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden brieven en opinies in te korten.

Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB)
Spui 184
Postbus 16020
2500 BA 's-Gravenhage
telefoon: 070 3307111
fax: 070 3621749

Redactie: Mechtelt Lindenhovius (hoofdredacteur), Jessica Hendriks (redacteur), Clemens van Gessel (correctie),
Telefoon 070 3307170, **e-mail** nm@knb.nl

Aan dit nummer werkten mee:
Lex van Almelo, Roel Ottow, Tatiana Scheltema, Peter Steeman, Arnoud Veilbrief

Redactieraad: Hans Willem Heetebrij, Kees Louwerens, Maarten Meijer (voorzitter), Hens Meengs, Ariën Nielsen, Nora van Oostrom-Streep, Mariska Verkooijen en Teska van Vuren

Foto's: Truus van Gog
Omslag: Truus van Gog

Vormgeving:
Okapi. Corporate Identity Atelier

Uitgever: Sdu Uitgevers,
Peter Frissen
Prinses Beatrixlaan 116
2595 AL 's-Gravenhage
Postbus 20025
2500 EA 's-Gravenhage
telefoon: 070 3789571

Druk: DeltaHage
grafische dienstverlening, Den Haag

Abonnementen: De abonnementsprijs bedraagt 107,95 euro per jaar (excl. btw en incl. administratie- en verzendkosten), prijswijzigingen voorbehouden

Abonnementenadministratie:
Sdu Klantenservice
Postbus 20014, 2500 EA 's-Gravenhage
telefoon: 070 3789880, fax: 070 3789783

Vanwege de aard van de uitgave, gaat Sdu uit van een zakelijke overeenkomst; deze overeenkomst valt onder het algemene verbintenissenrecht.

Advertentie-acquisitie: Sales & Services, Gerrit Kulsdom Postbus 2317, 1620 EH Hoorntelefoon: 0229 21211, fax: 0229 270404
e-mail: administratie@salesandservices.nl

ISSN: 1568-4121

© KNB/Sdu Uitgevers
Alle rechten voorbehouden. Behoudens de door de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden vervaardigd (waaronder begrepen het opslaan in een geautomatiseerd gegevensbestand) of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever of de KNB. De bij toepassing van art. 16B en 17 Auteurswet wettelijk verschuldigde vergoedingen wegens fotokopieën, dienen te worden voldaan aan de Stichting Reprorecht, Postbus 882, 1180 AW te Amstelveen. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden.

Notarissen doen fors meer meldingen bij FIU-Nederland

Notarissen melden in 2012 ongeveer 23 procent meer ongebruikelijke en verdachte transacties aan het Financial Intelligence Unit - Nederland (FIU-Nederland) dan in 2011. Dit blijkt uit het jaaroverzicht van deze organisatie, die zich met name richt op de opsporing van witwassen en financieren van terrorisme, dat deze week verscheen.

In totaal zijn er in 2012 391 verdachte transacties FIU-Nederland gemeld, een stijging van 35 procent ten opzichte van 2011. Hiervan zijn er 248 afkomstig van notarissen. Volgens de FIU is dit niet verwonderlijk, aangezien het notariaat, samen met de accountants,

de grootste meldgroep is. Het totaalbedrag dat met deze verdachte notariële transacties gemoeid is, is 41.180.000 euro. Dit bedrag is lager dan het bedrag in 2011, dit terwijl het aantal gemelde verdachte transacties in 2012 wel is toegenomen ten opzichte van datzelfde jaar. Het gemiddelde bedrag per uitgevoerde notariëmelding ligt rond de 265.000 euro. In zijn totaliteit werd een bedrag van 1,5 miljard euro aan FIU-Nederland gemeld.

Notarissen en accountants vormen de grootste meldgroep

Opstelten: centraal aandeelhoudersregister naar KvK

Het centraal aandeelhoudersregister (CAHR) dat minister Ivo Opstelten van Veiligheid en Justitie wil instellen, wordt ondergebracht bij de Kamer van Koophandel en niet bij het notariaat. Dit laat de minister weten in een brief aan de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) en in een brief aan de Tweede Kamer. De KNB betreurt het besluit van Opstelten en wil de minister alsnog op andere gedachten brengen.

De minister vindt dat het onderbrengen van het CAHR bij de Kamer van Koophandel sneller en goedkoper te realiseren en te implementeren is dan de varianten die door de KNB zijn beschreven. Daarnaast voert Opstelten ook wetgevingstechnische redenen voor zijn keuze aan: 'Van doorslaggevend belang is dat de doelstelling van het centraal aandeelhoudersregister het beste past bij de huidige doelstelling van het Handelsregister zoals die thans in wetgeving is verankerd. Ook het gebruiksgemak voor de publieke diensten dat ontstaat door de beschikbaarheid van ondernemingsgerelateerde data op één centrale plaats en de aansluiting bij bestaande connecties, data

en infrastructuur zijn factoren die zijn meegewogen in de keuze voor de KvK.' De KNB deelt die mening van de minister niet en wil dat de Tweede Kamer in de gelegenheid wordt gesteld zelf te beoordelen of dat zo is. Immers, de Tweede Kamer heeft afgelopen weken indringend gesproken en besluiten genomen over een aanzienlijke bezuinigingsopdracht voor de Kamer van Koophandel. De KNB betwijfelt of de consequenties van die besluitvorming in de Kamer voldoende zijn meegenomen in het besluit van de minister over het CAHR.

CONSTRUCTIEVE INBRENG

De afgelopen weken heeft de KNB op verschillende manieren contact gehad met de minister. Zo heeft de beroepsorganisatie 13 juni nog een onderbouwing ingediend bij het ministerie van Veiligheid en Justitie van het houden van het CAHR. Hierin staat beschreven waarom de beroepsorganisatie vindt dat het CAHR het beste door de KNB kan worden beheerd. Opstelten spreekt nu zijn waardering uit voor de constructieve inbreng van de KNB. Hij schrijft: 'Zoals ik eerder heb aangegeven, ben ik van mening dat het

PVV stelt Kamervragen over ouderenmishandeling

Tweede Kamerlid Fleur Agema (PVV) wil van staatssecretaris Martin van Rijn van Volksgezondheid, Welzijn en Sport weten welke maatregelen hij gaat treffen om alle ouderen die worden mishandeld in beeld te krijgen. Dit naar aanleiding van de media-aandacht voor dit onderwerp.

Agema vraagt aan de staatssecretaris of zijn plannen om zorgafhankelijke ouderen langer thuis te laten wonen de kans op verwaarlozing, lichamelijke en/of psychische mishandeling, seksueel misbruik of financiële uitbuiting niet alleen maar vergroot. Ook wil de PVV-politica weten of hij de mening deelt dat er vaker aangifte gedaan moet worden tegen plegers van deze laffe daden en dat zij een drie keer hogere straf dienen te krijgen.

notariaat een belangrijke positie heeft en goed betrokken moet zijn bij het implementatieproces van het centraal aandeelhoudersregister. De notaris is immers een belangrijke schakel in de betrouwbare informatievoorziening aan een centraal aandeelhoudersregister en een beoogd gebruiker. Graag zet ik het constructieve overleg met de KNB voort.' De KNB waardeert de uitgestoken hand van de minister, maar wil toch eerst meer duidelijkheid over de achtergronden van zijn besluit.

SAMENSpraak KVK

Verder zegt de minister de Kamer van Koophandel te verzoeken om in samenspraak met de KNB te komen tot een voorstel dat strekt tot een efficiënte aansluiting van het notariaat ten aanzien van de gegevenslevering aan het digitaal repertorium en de digitale akteadministratie opdat het register zo efficiënt mogelijk vorm zal krijgen en de individuele notaris daarvan kan profiteren. Met de gebruikerswensen van het notariaat zal volgens hem rekening worden gehouden als het gaat om de opbouw en het beheer van het CAHR.

‘Verbaasd over media-aandacht’

In mei was het daar op eens: de berichtgeving over de Duitse hypotheek. Banken uit Duitsland die een veel lagere hypotheekrente rekenen dan Nederlandse kredietverstrekkers. Het wordt gezien als de manier om de huizenmarkt uit het slop te trekken. Verschillende notarissen hebben inmiddels Duitse hypotheeken gepasseerd. Zo ook **Sylvia van Lenning** van Van Lenning Notariaat uit Amstelveen. Zij hoopt dat de bekendheid van buitenlandse hypotheeken ervoor zorgt dat mensen weer gaan investeren en dat dit de opening is die de markt nodig heeft.

Wat is een Duitse hypotheek?

‘Eigenlijk is het heel simpel: een hypotheek aangeboden door een Duitse bank. Natuurlijk verschilt het wel van een Nederlandse hypotheek. Zo worden er hogere eisen gesteld. Je moet bijvoorbeeld een eigen startkapitaal meebrengen. Ook kom je met een buitenlandse hypotheek niet in aanmerking voor Nationale Hypotheek Garantie (NHG), maar hypotheekrenteaftrek kun je wel krijgen.’

Voor wie is zo’n Duitse hypotheek?

‘Zo’n hypotheek is voor mensen die een kleine hypotheek willen afsluiten en zelf een startkapitaal hebben. Meestal zijn dit vijftigers. Ik heb inmiddels vijf hypotheekakten gepasseerd en allemaal ging het om die doelgroep. Starters op de woningmarkt komen eigenlijk niet in aanmerking voor zo’n hypotheek. Die hebben over het algemeen geen startkapitaal.’

Heeft de media-aandacht u verrast?

‘Ik was verbaasd dat er plotseling media-aandacht voor was. *Bank of Scotland* biedt namelijk al jaren hypotheeken aan in ons land en Belgische en Duitse banken doen dit al langer in de grensgebieden. Maar nu rukt het blijkbaar op.’

Wat kan het notariaat met een Duitse hypotheek?

‘Een notaris wordt altijd pas op het laatste moment bij de koop van een woning betrokken, dus wij kunnen zo’n hypotheek alleen maar passeren. We zijn als het ware het sluitstuk. Laat het hypotheekadvies maar over aan de mensen die dit horen te doen. Ieder tenslotte zijn vak. Maar je kunt als notaris sowieso wel wat actiever de boer op gaan. Benadruk niet steeds het feit dat de woningmarkt vast zit, maar laat bijvoorbeeld weten dat de overdrachtsbelasting van 6 procent naar 2 procent is gegaan en dat de huizenprijzen nu nog laag zijn. We moeten stoppen met de negatieve houding.’

Gaat het aanbieden van buitenlandse hypotheeken de woningbouw uit het slop trekken?

‘Ik hoop dat het in elk geval een opening is om de markt van slot te halen. Er moet weer worden geïnvesteerd in de economie en het is mooi dat het notariaat daarbij op deze manier betrokken is.’

Kennisdag over ICT voor de juridische praktijk

Op dinsdag 8 oktober vindt voor de tweede keer het PLEIT-event plaats in de Fabrique in Utrecht. PLEIT is een ICT-kennisevent voor de juridische praktijk. Dit jaar komt de Britse schrijver Richard Susskind de centrale middagssessie verzorgen. Hierbij komen wereldwijde ICT-trends aan bod. Daarnaast zullen de implicaties voor de juridische sector en de verwachtingen voor de toekomst worden behandeld.

PLEIT is het jaarlijkse evenement voor professionals in de advocatuur, het notariaat en de deurwaarderij. Het programma omvat onder andere lezingen verzorgd door het ministerie van Veiligheid en Justitie en de Raad van de Rechtspraak en sessies in aanwezigheid van

de brancheorganisaties voor notariaat en deurwaarderij. Daarnaast kunnen bezoekers aanschuiven bij de informatieve sessies over Cloud Computing en Regelgeving en de technische sessies over Hacken en Cybersecurity. KNB-woordvoerder Nora van Oostrom is gespreksleider bij een rondetafelgesprek over de toekomst van het notariaat. Voor advocaten, notarissen en deurwaarders en medewerkers van juridische kantoren is de toegang gratis.

Ondertussen op Twitter

Op internet worden de voor- en nadelen van een Duitse hypotheek op een rij gezet. De een ziet een buitenlandse hypotheek als de manier om de woningmarkt weer op gang te krijgen, de ander ziet vooral veel nadelen. Nederlandse banken worden op Twitter zelfs opgeroepen om ook de rentes te verlagen.

#Socialmedia

Bleukens Advies
(financieel adviseur)
@BleukensAdvies

Jaap Kingma (makelaar)
@Makelaardijk

EstatePlan (estate planner)
@AlexdeBakker

Remmerswaal Notaris
(notaris)
@NotarisFrans

Debbie Mels (makelaar)
@DebbieMels

KNB werkt aan MKB Funding Desk en Senioren hypotheek

Zekerheid bij crowdfunding

Ondernemers in het mkb kunnen nauwelijks krediet van de bank krijgen voor nieuwe plannen. En oudere mensen hebben met een afgelost huis weliswaar vermogen, maar geen geld om extra zorg te betalen. Om financieringen buiten de banken om mogelijk te maken, heeft de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) het initiatief genomen voor twee platforms: de MKB Funding Desk en de Senioren hypotheek. De plannen zijn nog pril en behoeven nog de steun van Economische Zaken respectievelijk goedkeuring van de Autoriteit Financiële Markten (AFM).

Sander Smits

TEKST Lex van Almelo | FOTO'S Truus van Gog

Het NOS Journaal toont op een maandagavond in juni een Spaanse fietsenmaker die een onderhoudsvriendelijke weers- en hufferbestendige elektrische stadfiets heeft ontworpen. In Denemarken waren er drieduizend exemplaren van besteld. Die fietsen zijn echter nooit geproduceerd, omdat de fietsenmaker geen geld kon krijgen om de productie te financieren. 'Toen hebben we het ontwerp aan de Denen verkocht. Maar daarmee is ook de werkgelegenheid naar Denemarken verdwenen', zucht de fietsenmaker in de NOS-camera.

CROWDFUNDING

In Nederland is het niet anders. Daarom staken enkele partijen eerder die dag de koppen bij elkaar om alternatieve financieringsvormen voor mkb-ondernemers mogelijk te maken. Er bestaan al internetplatforms om geldvrager en geldverstrekker bij elkaar te brengen. Zoals geldvoorelkaar.nl of de bankensite Qredits.nl. Bij Qredits komen naar verluidt zo'n twee-

honderd aanvragen per week binnen. Die aanvragen worden lang niet allemaal gehonoreerd. Mede omdat deze niet altijd goed zijn onderbouwd of omdat er te veel risico's aan kleven voor particuliere financiers. Die vinden het vaak eng om hun geld aan een vreemde uit te lenen. 'Crowdfunding is wel in opkomst', zegt Rob Wolthuis van MKB-Nederland. 'Naar schatting wordt zo in 2013 voor 20 miljoen euro uitgeleend. Dat is best veel en wij zien een stijgende lijn. Maar op de 350 miljard die het Nederlandse bedrijfsleven in totaal aan leningen heeft uitstaan, is het een bescheiden bedrag. Bovendien beperkt crowdfunding zich vooral tot innovatieve bedrijven. Dit initiatief is bedoeld om gewone ondernemingen te helpen. Zoals de bakker op de hoek die de zaak wil uitbreiden of een nieuwe oven nodig heeft. Daarom juichen wij het initiatief van de KNB en de NOAB toe.' De Nederlandse Orde van Administratie- en Belastingdeskundigen (NOAB) is de branchevereniging voor administratieve en fiscale dienstverleners aan mkb-bedrijven. Er zijn bijna duizend kantoren aangesloten bij deze vereniging. De KNB werkt samen met de NOAB aan de oprichting van de 'MKB Funding Desk'.

Dit moet een internetplatform worden, waarbij vertrouwde partijen de nodige zekerheid bieden aan geldschietters en geldnemers.

VERTROUWEN

KNB-bestuurslid Sander Smits: 'Het gaat om een één-op-één-lening, waarbij een vermogende particulier of ondernemer geld uitleent aan een mkb-ondernemer. Zij worden bij elkaar gebracht via het internetplatform. Anders dan bij de bestaande crowdfunding-sites zijn bij de MKB Funding Desk mensen betrokken die de behoefte en de situatie op lokaal niveau kennen.' Zo kent de NOAB-adviseur ondernemers die een financieringsbehoefte hebben. NOAB-directeur Michel Hamer: 'De NOAB-adviseur beoordeelt het ondernemingsplan en de financiële onderbouwing. Daarna begeleidt hij het proces van de aanvraag. Als de lening eenmaal is gesloten, monitort de adviseur de gang van zaken in het bedrijf, waardoor de ondernemer tijdig kan voldoen aan zijn aflossings- en betalingsverplichtingen.' Daarna is het aan de notaris om de hypotheek op (bedrijfs)woning of bedrijfspand te regelen

Rob Wolthuis:

‘Dit initiatief is bedoeld om gewone ondernemingen te helpen’

en desgewenst het leningscontract op te stellen. Een internetapplicatie beheert de lening en bewaakt de aflossingen en betalingen.

Sander Smits: ‘De dataopslag en de IT-faciliteiten, waar notarissen straks mee gaan werken, moeten voldoen aan bepaalde voorwaarden en beveiligingseisen. Daar kijkt de KNB naar samen met experts. Het is ook belangrijk dat de werkzaamheden van de notaris voldoen aan de gedrags- en beroepsregels. De KNB gaat geen leningen beheren of incasso’s verzorgen. Feitelijk betekent dit dat het platform zichzelf zal moeten bedruipen en dat partijen een vergoeding moeten betalen als zij gebruik willen maken van de diensten van het platform.’

De notaris krijgt een vergoeding voor de werkzaamheden die hij verricht, bijvoorbeeld advieswerkzaamheden, het opmaken van overeenkomsten en akten of eventuele werkzaamheden in de beheerfase van de lening. Michel Hamer: ‘Omdat de notaris met zijn juridische kennis intensief samenwerkt met de NOAB-adviseur, die zijn financiële en fiscale deskundigheid inbrengt, ontstaat er een unieke

combinatie. Zowel de geldnemer als geldgever kunnen hierop bouwen en dat geeft vertrouwen. Het bedrag, de rente, de looptijd en de termijnen zijn onderhandelbaar en hangen af van de geldende marktomstandigheden, zoals vraag en aanbod. Wij hopen hierdoor een groot aantal mkb-ondernemers te kunnen bedienen die nu niet of slechts gedeeltelijk worden geholpen door de banken.’

EIGEN HAARD

In mei presenteerde de Taskforce Verzilveren, een initiatief van maatschappelijke organisaties, financiële partijen en overheidsinstellingen, zijn rapport ‘Eigen haard is zilver waard’. Daarin wordt duidelijk dat veel gepensioneerden zo lang mogelijk zelfstandig willen blijven wonen in hun eigen huis. Zij missen vaak de liquiditeiten om bijvoorbeeld extra zorg te betalen en zijn niet in staat de overwaarde van een huis te gelde te maken. De overwaarde van het huis dat een gepensioneerde bezit, is op dit moment gemiddeld 257.000 euro. Alleen zit dat geld muurvast in stenen. In de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk kan de huiseigenaar een voorschot

krijgen op de toekomstige verkoopopbrengst van zijn huis. In Nederland zijn deze mogelijkheden nagenoeg verdwenen door de kredietcrisis.

Al voordat de taskforce zijn rapport had uitgebracht, opperde de toenmalige KNB-voorzitter Ruud van Gerven het idee voor een zogenoemde Senioren hypotheek. Want als de KNB toch bezig was met crowdfunding voor mkb-ondernemers dan waren de gepensioneerden misschien ook wel een doelgroep, vertelt Sander Smits achteraf. In zijn eigen praktijk merkte Smits in december vorig jaar al dat sommige senioren vol verwachting uitkeken naar het rapport van de taskforce. De Senioren hypotheek, die de KNB met het hypotheekadviescentrum van de Vereniging Eigen Huis ontwikkelt, speelt volgens Smits dan ook in op een sterke maatschappelijke behoefte.

SIMPEL PRODUCT

Sander Smits: ‘Er wordt in de notariële praktijk al gebruikgemaakt van IT-voorzieningen om leningen van ouders aan hun kinderen te voorzien van een gedegen administratief fundament. Denk aan een vader die een deel van zijn liquide vermogen wil investeren in het bedrijf van zijn kinderen, maar daarbij tevens de erfenis van de andere kinderen wil veilig stellen. Met de Senioren hypotheek willen wij een stapje verder gaan en ook vreemden bij elkaar brengen.’ De doelgroep zou volgens Smits kunnen bestaan uit mensen van boven de 65 die hun woongeld al (bijna) helemaal vrij hebben van hypotheek en die bijvoorbeeld om geld verlegen zitten voor de bouw van een traplift of aanpassing van de badkamer. Dat bedrag zou

Wie geeft u het vertrouwen?

Ouder worden betekent vaak ook afhankelijk zijn van anderen. Daarom is het goed om op tijd na te denken over wie uw belangen behartigt als u dit zelf niet meer kunt. In een levenstestament kunt u laten vastleggen wat uw wensen zijn als het gaat om medische beslissingen, persoonlijke verzorging of het beheer van uw financiën.

Meer over
het levens-
testament op
www.notaris.nl

Je regelt het bij de notaris

Michel Hamer:

‘Er ontstaat een unieke combinatie’

hebben nagedacht. De borgstellingsregeling is het afgelopen jaar al zo aangepast dat die ook geldt voor niet-bancaire financiering. Omdat het technisch gaat om een nieuwe combinatie van bestaande functionaliteiten kan het initiatief een vliegende start maken en denk ik dat het een goede kans van slagen heeft. Het zoeken van beleggers is het moeilijkste deel van het project. Om de platforms goed neer te zetten en voldoende beleggers te interesseren, moeten de projecten bekend worden bij groot publiek. Met name voor de ondernemersfinanciering is het daarom noodzakelijk dat EZ de opstartkosten meefinanciert.

ZELF DOEN

Als de MKB Funding Desk en de Senioren hypotheek er komen, ligt de bal bij de individuele notaris. Sander Smits: ‘Je hebt als notaris meer instrumenten om mensen van dienst te zijn. En je bent dan in de gelegenheid om te wijzen op het belang van een levens testament of een “nu-voor-later-volmacht”. Aan een ondernemer die een lening komt afsluiten, kun je vragen of er al is nagedacht over de juiste bedrijfsstructuur om de overdracht van het bedrijf in de toekomst mogelijk te maken. Je kunt dus beter inspelen op behoeften, maar uiteindelijk zal de markt moeten uitwijzen of het gaat lukken.’ ■

kunnen worden uitgeleend door een organisatie of persoon die geld over heeft. Uit het rapport over verzilveren blijkt dat de behoefte aan extra zorg voor senioren groot is en dat ongeveer 300.000 mensen in de knel komen. De Seniorenhypotheek zou een zo simpel mogelijk product moeten zijn, dat niet wordt gekoppeld aan een verzekerings- of bankproduct. Sander Smits: ‘Om toestemming te krijgen van de AFM is enige standaardisatie wel wenselijk. Denkbaar zijn standaardbedragen van 25.000 euro of een veelvoud daarvan, een rente van 4 à 5 procent en een looptijd van tien jaar. Het maximale bedrag dat kan worden geleend, zou op ongeveer 35 procent kunnen uitkomen van de onbezwaarde WOZ-waarde. Deze cijfers zijn voorlopig, want in dit stadium van het project liggen de details van het product nog allerminst vast.’

Eigen Huis Hypotheek Service, dat met zijn kleine veertig adviseurs één van de grootste hypotheekadviescentra van Nederland is, zal de advisering over de Seniorenhypotheek ter hand nemen.

HOBBEL

Voordat de producten de markt op kunnen, moeten er nog belangrijke stappen worden gezet. Voor de Seniorenhypotheek is, zoals gezegd, de goedkeuring nodig van de AFM. Een voorwaarde voor de oprichting van de MKB Funding Desk is dat het ministerie van Economische Zaken meewerkt aan de regeling. Sander Smits: ‘Wij zijn nog bezig met de AFM. Dat is nog wel een hobbel.’ Ook de steun van Economische Zaken (EZ) aan de microfinanciering van het mkb staat nog niet vast. In juli gaan de MKB-Nederland, de NOAB en de KNB praten met het ministerie.

Rob Wolthuis van MKB-Nederland: ‘Als een bank krediet verstrekt aan een mkb-onderneming kan het ministerie van Economische Zaken volgens de Regeling Borgstelling MKB in bepaalde gevallen borg staan voor de helft van het risico. Als het misgaat, wordt de schade dus fiftyfifty verdeeld. Of die borgstelling ook bij deze kredieten gaat werken, daarover moeten we het gesprek nog voeren. Maar ik ben daar wel positief over. Het is een serieus idee met twee stevige partners, die er goed over

Het is een notarieel gebruik om gelijk-luidende langstlevende testamenten in het bijzijn van beide partners te passeren. Maar mag en kan dat wel volgens de

notariële wet- en regelgeving? Is de kans dan niet groot dat de ene partner door de andere wordt beïnvloed?

‘De bestaande maatschappelijke praktijk is in overeenstemming met wat partners-cliënten wensen en normaal vinden: met gemeenschappelijk belang, wederkerigheid en openheid als basis, zonder taboe op discussie. Men gebruikt elkaars inzicht en kennis, hecht waarde aan elkaars mening, wil rekening houden met elkaars wensen enzovoort. Velen verbazen zich dat het om twee aparte testamenten gaat. Buiten Nederland kan het bijvoorbeeld wel in gezamenlijke vorm geregeld worden. Een of ander is zeker niet in strijd met bestaande regelgeving, wet of rechtspraak. Het is logisch en ook efficiënt. En als er verschillen zijn in situatie of opvatting, dan leidt dat tot van elkaar verschillende testamenten. De aanwezigheid van (volwassen) kinderen bij het gesprek kan eveneens toegevoegde waarde hebben. Ik bevorder zelfs het gezamenlijk familiegesprek. Transparantie en interactie heeft voordelen. Wie om welke reden ook toch liever alleen zijn zaken bespreekt en regelt, is natuurlijk altijd vrij daarvoor te kiezen.

Dat gebeurt vaak genoeg: geheimhouding gewaarborgd. Juist als standaard afzonderlijk bespreken en passeren zou veel vragen en opmerkingen oproepen. De notaris moet natuurlijk wél steeds alert zijn dat de vrije wil van de individuele cliënt goed tot uitdrukking komt. Partnerdwang moet worden voorkomen. Dit vergt scherpe waarneming en beoordeling, functie-eigen. Vergelijkbaar met huwelijksvoorwaarden dient de notaris dan zonder schroom zijn tactische kwaliteiten als gespreksleider in te zetten. Ontoelaatbare wilsbeperkende dominantie noopt dan zonder meer tot doortastend optreden. De algemene praktische werkwijze hoeft daar niet op te worden aangepast. Bovendien zijn de meeste partners tegenwoordig echt wel aan elkaar gewaagd.’

Stelling:

Het gelijktijdig passeren van gelijkkluidende testamenten is

in strijd met de notariële wet- en regelgeving

ONEENS

Ton Moonen,
notaris te Venlo

EENS

Tony Stivaktas,
notaris te Ridderkerk

‘Vaste gebruiken zijn weleens aan herziening toe. Er is wat te zeggen voor “contractueel erfrecht”, maar dan moet dat wettelijk gefaciliteerd zijn. Testamenten ex artikel 4:42 Burgerlijk Wetboek zijn hoogstpersoonlijke eenzijdige rechtshandelingen en zouden door de notaris ook zo moeten worden behandeld. Gelijktijdig passeren van gelijkkluidende testamenten wekt de indruk van een wederkerige overeenkomst. Mensen denken vaak dat ze samen één testament of “langstlevendecontract” hebben. Scheidende partners vragen mij of ze samen met de ander hun gemaakte testamenten moeten herroepen. Het besef ontbreekt dan dat het gaat om eenzijdige, zelfstandig herroepbare, rechtshandelingen. Vaak is er ook een verschil in begrip/kennisseniveau tussen partners, met name bij mensen op leeftijd. Ook neemt vaak een van de twee het voortouw in de bespreking of worden compromissen

gesloten en eigen wensen ten behoeve van de huwelijksharmonie ingeslikt. In traditionele huwelijken gaat de man vaak over de financiën en laat de vrouw zich op dat vlak leiden door vertrouwen in het inzicht van haar man (“ik doe wat mijn man denkt dat het beste is”). Je kunt je afvragen of dit bij een hoogstpersoonlijke rechtshandeling voldoende is. Voor de *Belehrungspflicht* en controle van de wilsvorming – in het algemeen én specifiek voor dat testament als persoonlijke uiterste wil – is apart passeren beter. Testamenten worden ook ingewikkelder door mooie estateplanningstechnieken als keuzevarianten, quasiwettelijke verdelingen en opvullegaten. Cliënten verzinnen dit niet zelf. Dan mogen hogere eisen worden gesteld aan procedures die waarborgen dat cliënten dit niettemin zelf (ook ieder individueel) begrijpen en willen.’

ONEENS

John Roozeboom, notaris te Rijswijk

‘Het kan gewoon niet waar zijn. Draai de stelling maar eens om. Je zou de bespreking dan ook niet samen mogen doen? Dat valt toch niet uit te leggen aan partners! Testamenten worden immers op elkaar afgestemd. De notaris zal een goede bespreking laten voorafgaan aan het opmaken van de concepten. Tijdens dat gesprek zal de notaris het zeker merken wanneer er sprake is van overwicht van de ene partij ten opzichte van de andere. De notaris doet dagelijks niet anders dan (ook) daar op letten, niet alleen bij testamenten, maar bijvoorbeeld ook bij huwelijkse voorwaarden.

Die kun je overigens niet eens apart tekenen van elkaar. Dat zit hem dus in het bloed! Wanneer de notaris signalen in die richting opvangt, zal hij moeten optreden en doorvragen en maatregelen nemen. Daarvoor hoef je geen regels op te stellen. Dat kun je de notaris wel toevertrouwen. Het verplicht gelijklopend passeren, zal hem niet worden. En geen enkele cliënt zal het snappen als de notaris daarop zal aandringen. En hem daar dan ook nog extra voor willen laten betalen? Dat is niet van deze tijd. En dat zal het ook nooit (moeten) worden.

Het bestuur van de KNB hecht er aan om te benadrukken dat de notaris een onafhankelijk en onpartijdig functionaris is die een eigen verantwoordelijkheid heeft in de beoordeling van de wijze waarop hij notariële diensten verleent. Wet- en regelgeving zijn hierbij uiteraard leidend. Bij het passeren van testamenten gaat het erom dat de notaris ervan overtuigd is dat de testateur(s) in vrije wil tot de in het testament opgenomen regeling is/zijn gekomen. Voor ongewenste beïnvloeding moet altijd worden gewaakt. Uit eerdere uitspraken van rechters is vast komen te staan dat extra oplettendheid is geboden wanneer een testateur afhankelijk wordt van anderen. Uit eerdere procedures

over testamenten is niet gebleken dat de aanwezigheid van de echtgenoot per definitie een testament ongeldig kan maken. Juist omdat het in dit soort zaken steeds een individuele beoordeling betreft, hecht het bestuur aan de eigen verantwoordelijkheid van de notaris. De betreffende notaris zal steeds moeten beoordelen of sprake is van ongewenste beïnvloeding. Als partijen ontevreden zijn over de werkwijze van de notaris en/of het resultaat van zijn dienstverlening, dan kunnen zij dat laten toetsen bij de kamer voor het notariaat, waarbij alle omstandigheden die in de desbetreffende zaak relevant zijn, kunnen worden meegewogen.

ONEENS

Dorine Oudhof, kandidaat-notaris te Hendrik-Ido-Ambacht en bestuurslid KNB

EENS

Freek Schols, hoogleraar Privaatrecht Radboud Universiteit Nijmegen en verbonden aan ScholsBurgerhartSchols

‘Kom ik met tante bij de notaris dan word ik vakkundig in de wachtkamer gezet. Mijn partner, degene die de meeste invloed op mij heeft, zit wél bij het bespreken/passeren van het testament. Hoort u ook weleens op feestjes: “Hij zit onder de plak”? We hebben het over een eenzijdige rechtshandeling, zelfs een ongerichte, waarbij anderen geen functie hebben. Hoogstpersoonlijk bovendien. En staan de notarissen niet voor de vrije en onafhankelijke wilsvorming? Geen concessies op dit vlak: iedereen die niets bij gesprek of akte te zoeken heeft, verdwijnt naar de gang! Afzonderlijke behandeling geeft de ruimte om, bijvoorbeeld, in alle vrijheid te vertellen dat er nog een aantal “1:207-tjes” [vaststelling vaderschap – red.] in de lucht hangt of dat de voorkinderen toch iets beter bedacht moeten worden. Het voorkomt dat er aan een schijnvertoning wordt meegewerkt en een van de partners later in zijn eentje moet herroepen

om vervolgens vrijelijk te testen. De schijn van onherroepelijkheid, die ontstaat door het gezamenlijk testen, wordt eveneens vermeden. Wil men de erfrechtelijke geheimen delen, dan gunt men elkaar maar thuis op de bank een blik in ieders eigen (!) enveloppe. De notaris moet dat niet vooraf opleggen. Moet de notaris dan vooraf vragen of het stel een “gezamenlijke behandeling” wil? Nee, dit is geen oplossing, want als een van de partners om een afzonderlijke behandeling vraagt, wordt al erfrechtelijke argwaan gewekt. De belangrijke bijvangst van het afzonderlijke behandelen, is dat de roep om erfrechtelijke binding gehoord gaat worden. Het quasi-erfrecht zal naast de altijd herroepelijke uiterste wilsvorming floreren. En bij contracteren is het druk aan de passeertafel. Tijd voor herbezinning.’
Noot: Zie voor de aanzet van de discussie en de nuance: F. Schols, WPNR 2011 (6873).

ONDER
ZOCHT

NAAM Fokke Jan Vonck
 LEEFTIJD 29
 GEBORTEPLAATS Sneek
 STUDIE(S) Nederlands recht en fiscaal recht aan de Rijksuniversiteit Groningen
 ONDERZOEK 'De flexibiliteit van het recht van de erfpacht'
 PROMOVEERT 6 juni 2013

'Erfpacht nuttig om bouw te stimuleren'

De kranten stonden er de afgelopen jaren vol mee: banken zouden woningen met particuliere erfpacht niet meer willen financieren. Hierdoor heeft het begrip een negatieve betekenis gekregen. Erfpacht is echter nog steeds een rechtsfiguur die van belangrijke betekenis is bij het reguleren van het gebruik van grond en het financieren van dat gebruik. Als het aan promovendus Fokke Jan Vonck ligt, is erfpacht zelfs nuttig om de bouw te stimuleren.

TEKST Jessica Hendriks | FOTO Truus van Gog

Wat zijn de belangrijkste resultaten?

'In mijn onderzoek heb ik onder andere gekeken waar de grenzen en mogelijkheden liggen om door middel van erfpacht onroerend goed te sturen. In Amsterdam en Utrecht worden gronden nog altijd uitgegeven in erfpacht. In Rotterdam is daar jaren geleden mee gestopt, maar in 2010 is de gemeente er weer mee begonnen. De gemeente kocht grond van een projectontwikkelaar die moeite had met het financieren van zijn nieuwbouw. De ontwikkelaar hield door een erfpachtrecht het gebruik en kon met de van de gemeente ontvangen koopsom de herontwikkeling bekostigen. Periodiek betaalt hij een vergoeding aan de gemeente. Op die manier heeft het een positief effect op de bouw. Andere voorbeelden zien we bij woningcorporaties die erfpacht gebruiken om hun doelgroep in de gelegenheid te stellen voor een relatief lage prijs een woning te kopen. Allemaal kansen.'

'Om een erfpachtrecht invulling te geven, heb je de notaris nodig'

Hoe zit het dan met banken die woningen met erfpacht niet willen financieren?

'Dat probleem ontken ik niet. Ik kan mij voorstellen dat een canon kan oplopen tot een grote kostenpost en dat banken daarom terughoudend zijn een erfpachtwoning te financieren. De erfverpachter gaat nu eenmaal voor op de hypotheekhouder. Maar de wet maakt ook juist veel mogelijk door erfpacht. Het is geschikt om zaken financieerbaar te krijgen en het gebruik van grond in goede banen te leiden.'

Wat kunnen notarissen met het onderzoek?

'Om een erfpachtrecht te vestigen en invulling te geven, heb je de notaris nodig. Hij zorgt voor de regulering van het vastgoedgebruik.

Ik leg in mijn onderzoek uit wat je wel en wat je niet kunt doen met het erfpachtrecht. Belangrijk om te weten, is dat het recht van erfpacht zich historisch heeft ontwikkeld als gebruiksrecht op grond waarvan de inhoud goeddeels ter vrije beschikking staat van de partijen die het recht vestigen. Een belangrijke taak voor de notaris dus.'

Waarom een onderzoek naar het recht van erfpacht?

'Het idee voor het onderzoek lag er al. Hoogleraar Leon Verstappen had dit al voorbereid. Hij zocht alleen nog iemand om dit te gaan doen. Ik had toen nog niet veel affiniteit met het onderwerp, maar ik wist wel wat van erfpachtrecht: in mijn ogen een interessante rechtsfiguur die breed kan worden toegepast voor verschillende doeleinden. Te bekijken waar de grenzen en de mogelijkheden liggen bij het gebruik van erfpacht om onroerend goed te sturen, was dan ook echt iets voor mij. Een juridisch interessant vraagstuk.'

Hoe verliep het onderzoek?

'Ik ben eind 2006 begonnen en heb er dus langer over gedaan dan de geplande vier jaar. Dit komt doordat ik ook als docent ben gaan werken aan onze faculteit en heb meegewerkt aan een aantal andere onderzoeken die door het Notarieel Instituut Groningen zijn verricht. Hieronder valt een studie naar de internetveiling en een onderzoek naar de mogelijkheden om de betrouwbaarheid van de basisregistratie van het Kadaster te verbeteren. Door al deze werkzaamheden had ik genoeg afleiding en heb ik mij tijdens het onderzoeken en schrijven geen kluisenaar hoeven voelen.' ■

Nora van Oostrom-Streep

Waar zijn de vrouwen??

Afgelopen week mocht ik meewerken aan een korte film over de rol van vrouwen in de media via de organisatie VIDM (Vaker in de Media). Al jaren probeert de Europese Unie verandering te brengen in het gegeven dat media stelselmatig meer aandacht besteden aan mannen dan aan vrouwen. Niet alleen staan vrouwen-sporten bizar minder in de belangstelling, ook staan er structureel kleinere foto's van vrouwen bij artikelen. Tenzij die vrouw een bikini aan heeft dan, want uiterlijk blijkt bij de dames een belangrijke indicator te zijn voor de mate van media-aandacht. Ook zijn gasten in praatprogramma's vele malen vaker man en is de insteek van artikelen, interviews of programma's in maar liefst 84 procent van de gevallen stereotypebevestigend.

GEMISTE KANS

Terwijl ik wachtte op de opname voor de film liet ik deze getallen de revue passeren. Ineens trof me de parallel met het percentage mannelijke versus vrouwelijke notarissen: circa 80 versus 20 procent. Bij de kandidaten ligt dat percentage overigens vrijwel omgekeerd: al bijna 67 procent van de kandidaat-notarissen is vrouw. Toch blijft in de externe beeldvorming de notaris een man van een bepaalde leeftijd, in mijn optiek een gemiste kans. Geruime tijd geleden schreef ik in dit blad al over het glazen plafond, of beter gezegd, het al dan niet ontbreken daarvan. Waarom blijven de dames anno 2013 nog

achter als het gaat om de notarisplaatsen? Is het echt de omgeving die zo mannelijk is (het klassieke glazen plafond)? Is het – wat dikwijls wordt gezegd – de angst voor het ondernemerschap of voor een foute *work life balance*? Is het een gebrek aan ondernemersvaardigheden of is het een structureel gebrek aan vertrouwen in het eigen kunnen?

PERCEPTIE

Jaren geleden las ik een boek van de Duitse psychologe Ute Ehrhardt genaamd 'Brave meisjes komen in de hemel, brutale overal'. Teneur van het boek (en uitkomst van jarenlang onderzoek) was dat de belangrijkste oorzaken van het achterblijven van vrouwen in bijvoorbeeld het werkende leven, gelegen waren in de continue, vaak verborgen, boodschappen van de buitenwereld. U kent de lijst met varianten: hij is doortastend, zij is een kring. Hij is vasthoudend, zij is een drammer. Hij heeft veel aan zijn hoofd, bij haar zal het de tijd van de maand wel zijn. Enzovoort. Onderzoek wijst uit dat indien een vacature tien eisen aan de sollicitant stelt, vrouwen niet solliciteren als ze aan 'maar' acht voldoen, terwijl mannen solliciteren als ze 'al' aan twee voldoen. Maar ook blijken degenen die selecteren dat nog steeds te doen vanuit een dieperliggende 'perceptie' van de vrouwelijke en mannelijke capaciteiten. Ook hoor ik geregeld 'dat er echt een man in het team bij moet, want er komen te veel vrouwen'. Andersom heb ik het nog nooit gehoord.

EEUWIG ZONDE

Het niet benutten van de aanwezige vrouwelijke capaciteit is eeuwig zonde en weerhoudt een beroep ervan zich in de volle breedte te ontwikkelen. Het is bizar dat wanneer er gezocht wordt naar een vrouwelijke (kandidaat-)notaris voor een interview of artikel de brainstormende personen binnen drie tellen allemaal dezelfde namen noemen. De vijver is te klein, terwijl er toch meer dan voldoende vissen zouden moeten zijn! U snapt het al dames: de bal ligt bij u. Ten eerste om te stoppen met twijfelen aan uw capaciteiten, want die hebt u. Ten tweede om uw partners nadrukkelijker te betrekken bij het verdelen van taken (terwijl ik op zaterdagochtend deze column schrijf, dekt mijn man met de kinderen de tafel). Ten derde om het nou gewoon eens te doen. Word zichtbaarder op kantoor, in discussies, in de media, in tijdschriften. Realiseer je (als het hebben van een gezin je 'weerhoudt') dat het combineren van taken vaak een kwestie van gewoon afdwingen is en dat je ook een voorbeeldfunctie voor je kinderen hebt. En vooral: wees je bewust van de waarde die je als vrouw hebt voor de ontwikkeling van een beroep. En ten vierde: door het boek van Ehrhardt te kopen (ISBN 9041704736) met de veelzeggende ondertitel: 'Waarom lief zijn vrouwen geen stap verder brengt'. ■

Beroepsopleiding nieuwe stijl

Leerzaam voor iedereen?

In september ging de beroepsopleiding nieuwe stijl van start. Daarin wordt een grote mate van betrokkenheid van de werkgever verwacht. Maar niet alle werkgevers zijn daar blij mee en de speciale bijeenkomsten voor werkgevers worden nauwelijks bezocht. Hoe komt dat?

TEKST Tatiana Scheltema | BEELD Okapi

Van half twee tot half vier op een doordeweekse dag – het is geen handig tijdstip voor een bijeenkomst die met omzet draaien weinig te maken heeft. 's Ochtends vroeg of later in de middag zou een stuk praktischer zijn geweest, dan heb je nog wat aan je dag', zegt notaris Daisy Hicks van Klein Binnenkade Notarissen in Amsterdam. Veel notarissen lieten dan ook verstek gaan bij de bijeenkomst in Utrecht over de rol van de werkgever bij de nieuwe beroepsopleiding. Hicks ging, als één van de weinigen, wel. 'Voor mij was het de eerste kennismaking met de beroepsopleiding nieuwe stijl. Van tevoren hadden we gehoord dat de opleiding meer bij de praktijk zou aansluiten en ik wilde wel weten hoe.' Haar kandidaat bespreekt de opdrachten die ze krijgt uitgebreid op kantoor. 'Ontzettend leuk én handig', vindt Hicks. 'Ze kreeg bijvoorbeeld een casus over de verdeling van een woning waar een hypotheek op zat. De woning werd toegewezen aan een van de echtgenoten, maar de docent wees erop dat je de bank ook moet vragen om een beperking van de uitoefening van het hypotheekrecht, voor het geval er sprake was van een bankhypotheek. Dat was iets waarvan ik eigenlijk nog niet op de hoogte was, dus ik vroeg me af of anderen

op kantoor dat wel wisten, of al deden. Wat bleek: sommigen wel, en sommigen niet. Dat is dan toch een opfrismomentje voor het hele kantoor, waar je allemaal van leert.'

ANIMO

Inderdaad is de bedoeling dat cursisten én werkgevers wijzer worden van de nieuwe opleiding, vertelt Freek Schols, hoofddocent familievermogensrecht bij de Stichting Beroepsopleiding Notariaat (SBN) en hoogleraar aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Idealiter wordt de opleiding dan ook ingebed in de kantoorstructuur, zegt Schols. 'Want daar moet het gebeuren. De ware opleiding vindt niet plaats bij een docent in een zaaltje, maar door de werkgever op het kantoor. De beroepsopleiding is vooral bedoeld als steuntje in de rug om die ware opleiding te faciliteren.' Jammer dus dat slechts een fractie van de cursisten hun werkgever bereid vond af te reizen naar Utrecht, vindt Schols. 'Voor cursisten geldt maar één devies, namelijk: leren, leren, leren. Als cursist moet je dat afdwingen, je vastbijten in de kuiten van de baas, zorgen dat er tijd voor je wordt gemaakt en bij elke gelegenheid vragen: "Waarom doen we dit zo, en niet zo?" En als je daarbij bot vangt, moet je je afvragen of je wel op het juiste kantoor bent beland.' Ook Walter Jansen, notaris bij Dirkzwager in Arnhem en voorzitter van de SBN, heeft zich

verbaasd over de geringe animo van werkgevers. Hij vermoedt dat het belang van betrokkenheid bij de beroepsopleiding wordt onderschat. Ten onrechte. Jansen: 'Je moet goed begrijpen dat ons bestaansrecht afhangt van de manier waarop wij onze diensten verlenen. Aan de exclusieve werkerreinen van de notaris wordt voortdurend geknabbeld, we moeten steeds meer concurreren met andere beroepsgroepen. Dat betekent dat je je moet onderscheiden door goede kwaliteit te leveren tegen een goede prijs. Dus de kwaliteit moet van hoog niveau zijn, en daar hoort een goede beroepsopleiding bij.'

ETHIEK

In de nieuwe opleiding is, naast aandacht voor praktische vaardigheden, veel ruimte voor discussies over ethiek. Jansen: 'Als notaris sta je voortdurend onder druk om dingen te doen

docent

‘We willen dat notarissen met die kandidaten aan de slag gaan’

die je misschien niet wilt doen. Daar moet je goed op voorbereid zijn, daarom is ethiek een belangrijk onderdeel van de opleiding. En wat is er nou mooier dan daar ook op kantoor over te discussiëren? Wij zitten hier met bijna twintig (kandidaat-)notarissen en we hebben het er vaak over: doen we wel of geen ABC-transacties? Wel of geen MOT-melding? Zeker voor eenpitters en tweepitters is dit een uitgelezen kans, want er ontstaat discussie tussen de werkgevers, docenten en cursisten.’ En dat is nodig, vindt Jansen. ‘Een staatssecretaris noemde de notaris ooit de poortwachter van het systeem. Dat gaat me te ver. Maar wat is nou ethisch en wat niet? Daar móet je dus met elkaar over praten. Dat is goed voor de kandidaten, en voor het welzijn van het kantoor. Daarom willen we dat notarissen met die kandidaten aan de slag gaan en is het jammer dat de bijeenkomst waar we dat nog eens uitleggen zo slecht wordt bezocht. Omgekeerd vind ik ook dat de cursisten wat

harder op de trom mogen slaan en tegen hun notaris moeten zeggen: “Luister vriend, ik heb een afspraak in je agenda gezet, we moeten hierover praten.” Het mag best wat assertiever.’

DWINGENDE KARAKTER

Maar het is heus niet zo dat werkgevers niet betrokken zijn bij de opleiding van de kandidaat, zegt Ilse Rietvelt, een dag voor het examen familievermogensrecht. Rietvelt is kandidaat-notaris bij Civilenc in Amsterdam en deelnemer aan de eerste lichting van de beroepsopleiding. Haar werkgever heeft haar net nog gebeld om te vragen of het allemaal ging lukken. ‘De belangstelling is er wel, maar de kans dat ik in onze ondernemingsrecht-praktijk veel in aanraking zal komen met familierecht is klein.’

Het probleem is niet zozeer de opzet van de nieuwe beroepsopleiding, maar het dwingende karakter ervan, zegt Rietvelt. Dat geldt met name het Vaardighedenprogramma en de onderdelen die gaan over persoonlijke ontwikkeling. ‘Dat hoort bij de opleiding, zeggen ze bij SBN. Maar veel werkgevers zitten er niet op te wachten om zo’n persoonlijk ontwikkelingsplan met ons door te nemen. Dat snap ik ook wel. Op de meeste kantoren worden je vorderingen door de HR-afdeling bijgehouden aan de hand van ontwikkelplannen en beoordelingsgesprekken – dus de notaris ziet me aankomen.’ Dubbel werk dus. ‘Je vraagt je daarbij wel af wat de SBN met die informatie moet.’

Hans Avenarius, de werkgever van Rietvelt, begrijpt haar kritiek: ‘En dan zegt je kandidaat ook nog: “Als je dit formulier niet ondertekent, alsjeblieft, mag ik geen examen doen.” Vervolgens moet ik dan ook nog een opvolgvragenlijst over het functioneren invullen.

Wat mij betreft is de beroepsopleiding ervoor om kandidaten een fatsoenlijke basiskennis bij te brengen, en niet om kantoren op te voeden.’

KLANKBORDGROEP

Aan de door Jansen gewenste assertiviteit ontbreekt het de cursisten dan ook niet, eerder het omgekeerde: er wordt slecht naar ze geluisterd. De klankbordgroep die in het begin van de opleiding werd opgericht en waar Rietvelt lid van is, werd nog niet geraadpleegd, ook al informeerde Rietvelt al enige tijd geleden waar ze haar feedback kwijt kon. ‘Of, en hoe het anders moet, weet ik ook niet precies. Maar het zou wel werken en een vervelend gevoel bij ons wegnemen, als wij werden gehoord. In plaats van onze kritiek alleen maar te pareren door te zeggen: “We hebben er lang over nagedacht en het is heus heel nuttig.” Dan luister je niet naar degenen die het moeten uitvoeren. Ik denk dat je door in gesprek te gaan met de deelnemers die de opleiding nu volgen een beter product kunt ontwikkelen.’

‘Dat zal ook zeker gebeuren’, zegt Walter Jansen van de SBN. ‘Het is het zeker niet de bedoeling dat er niet naar de klankbordgroep wordt geluisterd – maar we hebben afgesproken dat pas na de laatste bijeenkomst van het eerste jaar wordt geëvalueerd.’ ■

CIB Centraal InkoopBureau

Dé kantoor specialist voor notarissen

Notarieel aktepapier van het CIB:

AKTEPAPIER VAN EEN HOGERE KWALITEIT MET LAAGSTE PRIJS GARANTIE ÉN LEVERTERMIJN VAN 1 DAG!

- Nergens voordeliger: altijd 5% onder de marktprijs
- Het best beveiligde papier in zijn soort
- Conform de door de KNB opgestelde regels en verordeningen
- NEN2728-gecertificeerd voor duurzaam archiveren
- Verkrijgbaar in kwaliteitssoorten Eminent en Confident
- Al leverbaar vanaf 1 doos à 6 pakken per soort
- Vandaag vóór 14:00 uur besteld, morgen in huis!

Het notarieel aktepapier van het CIB is het best beveiligde papier in zijn soort:

- Gecentreerd watermerk met het logo van de KNB.
- Als enige in de markt optisch "dood" papier als extra beveiliging: het document licht bij aanstraling met Ultra Violet (UV)-licht niet op. Als (een gedeelte van) het document toch oplicht, kan dit een aanwijzing zijn dat er in de tekst iets veranderd is. Een vals of vervalst document zal dan ook onmiddellijk opvallen.

Bel ons nu voor een gratis proefpakket en oordeel zelf:

079 36 38 400

www.cib.nl/webshop

CIB Centraal InkoopBureau BV Postbus 330 2700 AH Zoetermeer
telefoon: 079 36 38 400 e-mail: info@cib.nl

VERTROUWDE NAAM IN ACCOUNTANCY VOOR HET NOTARIAAT

QUAESITOR

ACCOUNTANCY & ADVIES

JAARREKENINGEN • BEDRIJFSOPVOLGING • ADVISERING • PRAKTIJKOVERNAME
PRAKTIJKWAARDERING • UITGAVE BEDRIJFS- EN SALARISRAPPORTAGES

DE TROMPET 1900B 1967 DB HEEMSKERK 0251-783278 WWW.QUAESITOR.NL

ACTUEEL NIEUWS VOOR UW KLANTEN OP UW WEBSITE
EN EEN EIGEN MAANDELIJKSE E-NIEUWSBRIEF

Dat kan met Notaservices van Sdu Uitgevers

- Zonder enige inspanning doet u aan klantenwerving en -binding
- U biedt nieuws afgestemd op de klantbehoefte
- De nieuwsbrieven maakt u persoonlijk door een of twee eigen berichten zelf te leveren
- Het nieuws kunt u in andere media plaatsen
- Notaservices is actueel en informatief
- Het product is betaalbaar (wat bent u jaarlijks kwijt aan advertenties in plaatselijke media?)

WWW.SCHERPINNOTARIAAT.NL/NOTASERVICES

Sdu UITGEVERS

WIE Laurens Braaksma
 WERKT BIJ NautaDutilh
 WAARNEMING SINDS 7 juni 2012
 EED OF BELOFTE Belofte

MIJN EERSTE WAARNEMING

'Ik werk op de onroerend-goedafdeling. Daar gebeurt regelmatig *last minute* wel wat, waardoor zo'n dossier niet standaard is. Bijvoorbeeld een curator die een uur voor passeren niet akkoord is met de nota. Dan moet je overleggen om dat weer goed te krijgen. Meestal, als dan de cliënten komen, merken die van dat soort dingen niets.'

VOORBEREIDING

'Ook al heb ik vaker bij passeerafspraken gezeten, toch vond ik het prettig om van tevoren toch nog even in de notariswet te kijken hoe het zat met voorlezen en paraferen. En verder merk ik dat er, of het nu mijn eigen akte is of die van

een ander, opeens een extra stukje concentratie omhoog komt waardoor ik alerter ben. Blijkbaar realiseer ik me onbewust toch dat ik eindverantwoordelijk ben en wat het belang van de notariële handtekening is.'

EERSTE KEER

'Mijn eerste akte was een eigen dossier: een wijziging van een erfpachtrecht. Zonder cliënten. Dat was juist ook wel fijn, omdat zo'n eerste toch wel spannend is. Daarna heb ik regelmatig waargenomen. Soms omdat een notaris plotseling weg moet, maar ik heb ook weleens zelf, uit voorzorg, de waarneming aangevraagd omdat een akte per se die dag moest

passeren en de notaris aan het einde van de dag een bespreking had en ik niet zeker wist of die akte dan al gepasseerd zou zijn.'

EN NU...

'Ik vind het een heel leuk vak, ongeacht de waarneming. Een volgende stap? Ja, op termijn wil ik dat wel. Maar ik ben nog jong en het is goed nog een paar jaar ervaring op te bouwen om iedere akte goed in te kunnen schatten.'

Hebt u net voor de eerste keer waargenomen en wilt u daar graag over vertellen? Mail dan naar nm@knbnl

---

Notarissen & lezingen

Tour de force

Lezingen worden voor notariskantoren een steeds belangrijker marketinginstrument. Hoe worden ze voorbereid en wat leveren ze op? Een rondgang langs een aantal ervaringsdeskundigen. 'De voorbereiding voor een lezing is keihard werken.'

TEKST Peter Steeman | FOTO Truus van Gog

Ronald Brinkman, notaris bij Vechstede Notarissen, neemt lezingen heel serieus. De lezingen die hij geeft, zijn in de afgelopen jaren ontwikkeld tot roadshows. Alleen al over de AWBZ hield hij 11 lezingen waarmee hij 2.000 mensen bereikte. Naar aanleiding van die lezingen werden 400 afspraken gemaakt die uiteindelijk 250 opdrachten opleverden. Met een gemiddelde van 700 euro per opdracht is de investering van 1.000 euro per lezing een hele vruchtbare.

EENVOUDIG

'Het is ongelooflijk goede pr voor je kantoor', vindt Brinkman. 'De opzet is heel eenvoudig. Eerst zoek je een onderwerp dat in de media speelt. Onderwerpen die op ouderen zijn toegesneden, doen het het best. Toen we in 2006 begonnen met grote lezingen kregen we voor de eerste lezing over erfrecht direct zeshonderd aanmeldingen. Terwijl je voor een lezing over samenwonen misschien twintig geïnteresseerden krijgt. Jongeren hebben er geen tijd voor. Voor ouderen is het een avondje uit. Je begint met advertenties in lokale kranten en online om de belangstelling te peilen. Vervolgens huren we in een straal van 25 kilometer op vier locaties een zaal. We hebben ook bedacht

om na afloop van de lezing met vijftien collega's in de zaal te gaan staan, zodat mensen gratis hun meegebrachte stukken kunnen laten checken.'

KEIHARD WERKEN

Het recept is eenvoudig maar de uitvoering niet. 'De voorbereiding voor een lezing is keihard werken. Je moet je de stof eigen maken, droge kennis tot leven brengen. Ik ben er meestal vier weken mee bezig. Het moeilijkste is om het verhaal te vereenvoudigen. Je moet een boodschap formuleren. Wat gebeurt er als je niets doet? En hoe kan de notaris u helpen? Het gaat niet over de kennis, maar hoe kun je er als klant beter van worden. De vorm van je verhaal is ook belangrijk. Je hebt plaatjes nodig voor je powerpoint, maar er mag niet te veel tekst op staan. Anders gaan mensen lezen en luisteren ze niet meer. De powerpoint moet uiteindelijk precies synchroon lopen met je verhaal.'

Om zijn stijl verder te perfectioneren, nam hij vorig jaar contact op met een verhalenvertelster. 'Ik kwam haar tegen tijdens een cultureel evenement waar ik voorzitter was. Ze leerde mij hoe ik verhalen kan vertellen tijdens mijn lezing. Heel eenvoudig door te beginnen met een anekdote. "Vorige maand viel er bij mij thuis een brief op de mat." Daarmee wordt het persoonlijk. De verhalenvertelster

geeft ook Feng Shui-oefeningen. Dat gaat mij dan weer te ver, maar ik probeer wel ontspannen mijn verhaal te doen. Ik let op mijn ademhaling. Probeer rust uit te stralen. Dat is toch je rol als notaris.'

FOUTE BOEL

'Wees niet te technisch', is het advies van Odette Paardekooper van Hekkelman Advocaten & Notarissen in Arnhem en Nijmegen. 'Dat is een valkuil. Een casus met extreme voorbeelden helpt vaak om een onderwerp luchtig te houden. Mensen vinden dat ook leuk om te horen. Zelf gebruik ik ook graag een flipover tijdens een lezing omdat je dan meer ruimte hebt om te improviseren. Als het verhaal teveel aan je powerpoint is opgehangen, ben je vooral met de knoppen bezig. Zet niet te veel informatie op een sheet, dan haken mensen af. Meestal is de interactie met de zaal een goede graadmeter voor het succes van je lezing. Als na afloop niemand iets vraagt, weet je: dat is foute boel.'

Lezingen vormen geen grote aanjager van de omzet, aldus Paardekooper. 'Meestal worden we gevraagd door een vereniging, een serviceclub of een bank. Zelf geef ik zo'n twee lezingen per jaar. Dat is wel het gemiddelde

'Je moet ze een show geven'

bij ons op kantoor. Er zijn notariskantoren in de regio die hier actiever mee omgaan. Daar profiteren wij ook weer van. Mensen komen terug van zo'n lezing en nemen contact op met hun notaris. Niet iedereen springt over naar een ander kantoor.'

EMOTIE

'Ik grijp elke kans aan om een lezing te houden', verzekert Remco van der Kuijp van Notariaat Strijen. Hij geeft zo'n acht keer per jaar lezingen. Meestal op uitnodiging van maatschappelijke organisaties. Soms ook op eigen initiatief. Ook al is de opkomst meestal bescheiden, toch is hij enthousiast over de mogelijkheden. 'Je bereikt in een klap tientallen mensen die een uur naar je luisteren. Je moet ze een show geven. Dat ben je aan ze verplicht.

Je krijgt maar een keer de kans om je verhaal te vertellen. Zorg dus dat het loopt. Het begint met een *drive*. Denk als een normaal mens. Wees niet bang om emotie te tonen. Zeg gewoon dat je vindt dat een wetwijziging slecht is. De slechtste lezing is een lezing die helemaal uit het hoofd is geleerd of, erger nog, wordt opgelezen. Het is jouw verhaal. Het moet uit je hart komen.'

ZENDINGSDRANG

Omdat hij een publiek zocht om aan zijn talent te schaven, is hij lid van Toastmasters, een non-profitorganisatie die zich richt op het verbeteren van communicatievaardigheden. 'Je leert daar wat je moet verbeteren aan je presentatie. Om dezelfde reden ben ik lid van BNI (Business Networking International),

dat is een netwerkclub voor ondernemers die elkaar bij ontbijtsessies treffen. Dan moet je jezelf in een minuut presenteren. Veel mensen denken: dat doe ik wel even. Maar het zit niet in onze cultuur. Dominees en priesters zijn vaak nog de beste sprekers. Niet voor niets komen cabaretiers vaak uit een domineesgezin.' Legt hij de lat niet erg hoog? Mensen hebben voor een lezing van een notaris toch andere, meer bescheiden verwachtingen. Van der Kuijp reageert fel: 'Wie veronderstelt dat het notariaat saai is, zegt in feite dat het leven saai is. Het gaat over geboorte, trouwen, overlijden, het starten van een bedrijf. Dat zijn belangrijke gebeurtenissen in iemands leven. Notarissen zouden wel wat meer zendingdrang mogen hebben. Je moet je verhaal verkopen.' ■

'Kijk de mensen aan en zwijg'

Anne Spies van Spies&Spreken geeft als presentatiecoach trainingen aan bestuurders uit overheid en bedrijfsleven, artsen, advocaten en ook notarissen. Ze helpt mensen die zich goed willen voorbereiden op een toespraak tijdens een congres, een promotie of een begrafenis. Ook mensen die gewend zijn in het openbaar te spreken, hebben er baat bij, is haar ervaring. 'Notarissen zijn van de details. De toegevoegde waarde van de notaris is dat hij in gewone mensentaal kan uitleggen hoe het zit. Hij heeft een rugzak vol verhalen. Die moet je gebruiken om de menselijke relatie te benadrukken.'

'Een goed verhaal begint met een boodschap. Wat wil je vertellen? Gebruik een perspectief. Vertel je verhaal bijvoorbeeld vanuit een patiënt als je een vakinhoudelijke ontwikkeling wil beschrijven. En bereid het goed voor. Dat wordt onderschat. Als je het verhaal niet goed in je hoofd hebt, ga je zwammen. Gebruik bijvoorbeeld kaartjes om je verhaal te vertellen.'

Naast het verhaal is de vorm heel belangrijk. Veel sprekers kijken over hun publiek heen. Vullen pauzes op met 'euhh' of gebruiken voortdurend stopwoordjes. Dat leidt af van de inhoud. De verpakking is heel belangrijk, vindt Spies. 'Veel mensen gebruiken een powerpoint. Daar is niets mis mee, zolang

je het maar terugbrengt tot de kern. Te vaak wordt een powerpoint iets waar ze zich achter verschansen, net als een kathedraal. Straal uit dat je iets te bieden hebt. Dat vinden we in Nederland al snel overdreven. "Ik ben toch geen acteur." Maar juist de eerste paar minuten velt het publiek al een oordeel over je. Op dat moment moet je er staan. Veel sprekers beginnen te praten zodra ze worden aangekondigd. 'Wat fijn dat u gekomen bent.' Dat vind ik zo onderdanig. Neem een paar minuten voor jezelf aan het begin van een lezing. Je creëert daarmee een sfeer van verwachting. Sta recht op, zet je microfoon aan, kijk de mensen aan en zwijg. Dat is heerlijk om te doen.'

Vertrouwensnotarissen

Het aantal aanvragen bij vertrouwensnotarissen neemt gestaag toe. Geregeld wordt er bij de tien aangewezen notarissen aangeklopt om even te klankborden over de twijfels die er leven. Want wanneer moet je nu wel ergens een melding van maken en wanneer niet? Is de twijfel wel terecht? Bij de vertrouwensnotaris kan een slecht gevoel worden getoetst.

TEKST Jessica Hendriks | BEELD Roel Ottow

Hij is net terug van een week fietsen op de Mont Ventoux (Frankrijk). Daar heeft hij op een sportieve manier zijn hoofd kunnen leegmaken. Nu is het weer tijd voor de dagelijkse gang van zaken op het notaris kantoor en zijn werk als vertrouwensnotaris. Egbert Willems uit Almelo neemt deze taak zeer serieus. Hij wordt dan ook geregeld geraadpleegd. Helemaal nu de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) is aangepast en notarissen ook een meldingsplicht hebben als zij ergens geen opdracht voor hebben gekregen, maar zijdelings een ongebruikelijke transactie horen. 'Het gaat tegenwoordig verder dan alleen verdenkingen bij eigen zaken. Denk aan een cliënt die bij jou komt en je iets vertelt zonder dat het gaat om de casus waarvoor

hij jou opdracht wil geven.' Als dit niet gebeurt in een verkennend gesprek met de cliënt en je vermoedt dat het gaat om een witwastransactie, moet het bij Financial Intelligence Unit - Nederland (FIU-Nederland) worden gemeld. Maar hoe weet je nu of je gevoel juist is?

SPARREN

Soms is het prettig om dan even met iemand te kunnen sparren. Daarvoor kunnen notarissen terecht bij de vertrouwensnotaris: in 1997 door het bestuur van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) geïnstalleerd om beroepsgenoten te adviseren over de meldingsplicht van de Wwft. De notaris is namelijk verplicht ongebruikelijke transacties die te maken kunnen hebben met witwaspraktijken of het financieren van terrorisme te melden bij het meldpunt ongebruikelijke transacties, FIU-Nederland. Dit geldt ook voor een voorgenomen

Klankborden met een collega

‘Wij houden je een spiegel voor’

transactie die (nog) niet is uitgevoerd. De notaris mag volgens de wet zijn cliënt niet van een melding op de hoogte brengen. Om te beoordelen of een transactie moet worden gemeld, zijn er indicatoren en richtsnoeren opgesteld. Daarnaast is er ook nog de vertrouwensnotaris. Willems vervult deze taak nu drie jaar. Hij ziet verschillende casussen langskomen. Zo trok een notaris aan de bel toen een echtpaar – dat momenteel in Afrika woont – een woonhuis in Nederland wilde kopen om hier te gaan wonen. De vrouw is Luxemburgse van geboorte, de man Nederlander én ondernemer. Een deel van de koopsom zou worden betaald vanaf een Luxemburgse bankrekening die op naam van de vrouw stond. De notaris twijfelde of dit verdacht was en hij dienst moest weigeren of hier een melding van moest maken. Willems: ‘In zo’n geval is het goed om te bellen. Luxemburgse bankrekeningen hebben een naam als het gaat om fraude, maar in dit geval is de vrouw van Luxemburgse afkomst. Dan hoef je het niet meteen benauwd te krijgen.’ Maar zo positief loopt het niet bij elk geval af.

SPIEGEL

Teska van Vuren uit Rotterdam heeft ook weleens iemand moeten adviseren een advocaat in de arm te nemen. ‘Gelukkig komt dit niet vaak voor’, aldus deze vertrouwensnotaris. ‘Ik word veel gebeld over ABC-transacties, maar

ook op het vlak van familierecht bijvoorbeeld. Als iemand spullen heeft achtergehouden of meer kinderen heeft dan is opgegeven. Wat moet de notaris dan doen of zeggen?’ Van Vuren is acht jaar vertrouwensnotaris. Hoe vaak zij wordt gebeld, wisselt erg. Gemiddeld zo’n twee keer per maand. ‘Het kan goed zijn wanneer je tot over je oren in een geval zit en niet alles meer helder ziet. Als je dan ook met niemand op kantoor van gedachten kan wisselen, of liever iemand spreekt die je niet goed kent, kun je ons bellen om te klankborden. Wij houden je als het ware een spiegel voor. De beslissing moet je uiteindelijk zelf nemen’, zegt Van Vuren. Natuurlijk verwachten de vertrouwensnotarissen wel dat er eerst zelf wordt nagedacht. Zij zijn er tenslotte niet om het probleem van een ander op te lossen. Van Vuren: ‘We zijn ook geen zelfstandig adviseur, ik ga geen dossiers doorworstelen en klerken sta ik ook niet te woord. Die laatste groep kan eerst bij de eigen notaris te rade gaan. Vijf minuten voor passeren bellen, is ook niet handig. Niet alle vragen kan ik *à la minute* beantwoorden.’ Ze vervolgt: ‘Zo belde ooit een notaris die een zaak met Iraniërs had. Zij wilden een vennootschap beginnen. Omdat Iran op de verboden lijst staat, konden zij niet zomaar geld storten uit dat land. Dat moest via iemand anders gaan die zij vertrouwden. Je moet dan wel snappen hoe de geldstromen lopen om dit proces goed te laten verlopen. Voor zo’n geval ga ik dan langs bij een collega of steek ik mijn neus in de boeken. Dat duurt langer dan een paar minuten.’

LASTIGE KWESTIES

Martine Bijkerk uit Amsterdam is vertrouwensnotaris sinds 2009. Zij benadrukt dat er geen verplichting is voor notarissen een vertrouwensnotaris te raadplegen wanneer ze tegen lastige situaties aanlopen. Maar het kan wel nuttig zijn om tegen iemand aan te praten: ‘Het instituut is er, dus maak er gebruik van’, aldus Bijkerk. Willems: ‘Iedere notaris voelt wanneer er iets mis is, maar wanneer moet je het ook melden? Je zit toch met je geheimhoudingsplicht. Wanneer gooi je die overboord voor een meldingsplicht? Dat zijn lastige kwesties waar

►► wij bij kunnen helpen. Soms ligt het er namelijk maar net aan hoe je dingen interpreteert. Ik kan dingen anders zien dan iemand die er diep inzigt.' Maar', vult Bijkerk aan, 'wij nemen niet de beslissing voor de notaris. Wij praten met iemand door de casus heen en proberen helder te krijgen hoe alles zit. Waar mogelijk reiken wij de middelen aan zodat de vrager zelf een beslissing kan maken.' Toch wordt er door de vertrouwensnotarissen soms ook wel echt advies gegeven. Zo kreeg Bijkerk een keer een vraag van een notaris die een melding had gedaan en daarna werd benaderd door de politie. Of hij even langs wilde komen om nadere informatie over de door hem gedane melding te verstekken. Maar mocht hij dat wel doen? 'Ik was net vertrouwensnotaris en had geen idee. Navraag leerde dat dit echt niet kon. Je hebt een meldingsplicht, maar daarna houdt het op. Als je bij de politie gaat praten, schend je de geheimhoudingsplicht.'

FINGERSPITZENGEFÜHL

Vertrouwensnotaris zijn, is vrijwilligerswerk, er is geen aparte opleiding voor. Zij blijven up-to-date door twee keer per jaar samen te komen en de cases die er zijn met elkaar te bespreken. Willems: 'Collega's verwachten van ons dat wij net iets meer weten. In de meeste gevallen gaat het vaak niet om een duidelijk "zus-" of "zo-standpunt", maar om een "beetje wel-" of een "beetje niet-geval". Notarissen hebben van nature *fingerspitzengefühl* als het gaat om zaken die de Wwft betreffen, dus wij ook. Het feit dat wij cases langs zien komen en bespreken, zorgt er vaak voor dat wij net iets meer weten.' Tijdens de laatste bijeenkomst hebben de tien vertrouwensnotarissen dan ook een aantal zaken besproken. Een van de casussen ging over een Liechtensteinse stichting die twee bv's in Nederland wilde oprichten. De notaris had de naam van de natuurlijke persoon achter de stichting gegoogeld en daarbij ontdekt dat dit een bekende fraudeur was. Hij heeft dienst geweigerd. De vertrouwensnotarissen plaatsen hier de volgende opmerking bij: 'Googelen is een gemakkelijke methode om informatie over personen te achterhalen. Meestal zal deze informatie niet voldoende zijn om een beslissing in een zaak te nemen, maar het is wel een mooi begin. Het

kan een manier zijn om ongewenste personen meteen als cliënt te kunnen weigeren.' Ook is er een notaris geweest die een project begeleidt waarbij uitpolding van bungalows in een vakantiepark plaatsvindt. Een koper uit Duitsland wilde een deel van de koopsom met enkele dure auto's betalen. De notaris heeft onderzoek gedaan, ook in Duitsland, en alles leek te kloppen. Hierover schrijven de vertrouwensnotarissen: 'Er is geen reden voor dienstweigeren en evenmin voor een Wwft-melding. Het is wel een zaak om zeer alert op te zijn én te blijven. Het kan zijn dat er herhaling plaatsvindt en dat de zaak dan anders komt te liggen.'

GEHEIMHOUDINGSPLICHT

Van Vuren vervult haar rol met liefde en plezier, maar vindt het ook vooral interessant. 'Door mijn rol als vertrouwensnotaris kom ik boeiende onderwerpen tegen en praat ik actief mee met de beroepsorganisatie. Opvallend is hoe sterk het strafrecht, de opsporing en de vervolging veranderen. Tegenwoordig is criminaliteit een complex en ingewikkeld proces. Zo komen er ook steeds meer ethische dilemma's bij kijken. Waar ligt de grens, dat vind ik interessant.' Notarissen hebben in 2012 ongeveer 23 procent meer ongebruikelijke en verdachte transacties gemeld aan de FIU-Nederland dan in 2011. Dit blijkt uit het jaaroverzicht van deze organisatie. Bijkerk benadrukt dat het omslagpunt tussen geheimhouding en meldplicht steeds meer opschuift in de richting van de meldplicht, maar dat notarissen niet te snel overstag moeten gaan: 'Collega's moeten zich goed bewust zijn van de afweging die ze moeten maken. In beginsel heb je als notaris gewoon een geheimhoudingsplicht. Deze doorbreek je alleen wanneer je met een wettelijke uitzonderingssituatie te maken hebt. Uiteraard zijn opsporingsinstanties erbij gebaat als notarissen alles wat een beetje vreemd is, melden. Maar dat kan niet. Dan schend je echt die geheimhoudingsplicht.' ■

Hoeveel maanden was Ruud van Gerven KNB-voorzitter?

Welke kraant berichtte als eerste over het 'ouderenenproject' van VWS en de rol van het notariaat?

Welke vrouwelijke politica ging dit jaar op werkbezoek naar een executieveiling?

Hoe heet het rapport van de Radboud Universiteit en Netwerk Notarissen over erven?

Wie is de nieuwe voorzitter van SNPF?

Wat is het jaarthema van de EPN?

Met welke toets wordt de integriteit van een toekomstig notaris getoetst?

Welk kantoor staat op 3 in de 'Top 30 van het notariaat'?

Bij welke universiteit in Amsterdam verdwijnt de notariële studierichting?

Hoeveel jaar bestaat de CNUE in 2013?

Hoe heet de nieuwe bewaarder van het Kadaster?

Voor hoeveel jaar moet het civielrechtelijk bestuursverbod gaan gelden?

Welke nieuwe maatregel kan de kamer voor het notariaat sinds 2013 opleggen?

Hoe heet het Franse systeem waarbij een huis voorafgaand aan een veiling online te koop wordt aangeboden?

Wie beslist vanaf 1 januari 2013 over declaratiegeschillen?

Waar vond de ALV dit jaar plaats?

Hoe heet het Europese netwerk voor testamentenregisters ook wel?

Oplissing:

Vakantiepuzzel

De vakantie staat voor de deur. Menigeen haalt dan de puzzelboekjes tevoorschijn. Maar dit jaar kunt u voor puzzelplezier ook terecht in *Notariaat Magazine*.

Test uw kennis over het notariaat. Onder de inzenders met de juiste oplossing verloten we drie boekenbonnen van 25 euro. U kunt de oplossing tot uiterlijk 15 september zenden naar nm@knb.nl of naar KNB, Redactie *Notariaat Magazine*, Postbus 16020, 2500 BA Den Haag

Tip: Weet u een antwoord niet (direct), kijk dan in eerdere edities van *Notariaat Magazine* 2013 of op NotarisNet.

The crossword puzzle grid is set against a background of a tropical beach with palm trees and a blue sky. The grid is composed of white squares for letters and yellow squares for empty space. The numbers for the starting squares are as follows:

- 12: 12
- 3: 3
- 2: 2
- 6: 6
- 11: 11
- 5: 5
- 13: 13
- 15: 15
- 9: 9
- 7: 7
- 17: 17
- 16: 16
- 8: 8
- 10: 10
- 14: 14
- 4: 4
- 5: 5, 13: 13, 2: 2, 4: 4, 11: 11, 4: 4, 12: 12, 1: 1, 10: 10, 8: 8, 4: 4, 14: 14, 3: 3, 5: 5, 9: 9, 3: 3, 8: 8, 14: 14, 7: 7, 8: 8, 12: 12, 5: 5, 16: 16, 6: 6, 8: 8
- 12: 12, 17: 17, 14: 14, 8: 8, 10: 10, 9: 9, 1: 1, 7: 7, 14: 14, 4: 4, 7: 7, 17: 17, 8: 8, 8: 8

En
verder:

*‘Wij willen een
toegankelijke,
vaste partner
zijn’*

‘ik vind het belangrijk iets terug te doen voor de plaats waarin je woont’

Isabelle Cox is notaris bij Olenz notarissen in Veenendaal. Ze studeerde in Leiden, maar raakte verknocht aan de stad in de Gelderse Vallei.

TEKST Arnaud Veilbrief | FOTO Truus van Gog

Toen ik mijn eindexamen op de middelbare school had gehaald, wilde ik ook meteen weg. Weg uit Vlissingen.

Daarom was ik ook zo blij dat er geen universiteit was. Ik vond mezelf al behoorlijk wereldwijd in die tijd. Ik wist wel hoe het leven in elkaar zat. Dus daar stond ze, op een augustusochtend in 1995 in Leiden, aan het begin van de introductieweek, tussen de duizenden andere eerstejaars. ‘We zien wel, dacht ik.’

GEZELLIGE TIJD

Cox vond vrij gemakkelijk haar plaats in haar nieuwe wereld. Ze ging bij Augustinus, de voorheen ‘alternatieve’ studentenvereniging aan het Rapenburg die in de jaren '90 Minerva in populariteit voorbijstreefde. Ze vond een kamer in een studentenhuis aan de Lange Mare en deed veel met haar jaarclubgenoten en huisgenoten. De vrijdagavonddisco was vaste prik. ‘Het was een gezellige tijd.’

RECHTVAARDIGHEIDSGEVOEL

Op de middelbare school wist ze al zeker wat ze zou gaan studeren: strafrecht. ‘Maar na twee weken college wist ik: dit is niets voor mij. Dat je een misdadiger zou moeten laten lopen door een vormfout, kon ik niet accepteren. Ik had in die jaren een nogal sterk ontwikkeld rechtvaardigheidsgevoel. En nog steeds lijkt me dat een moeilijk te verteren gedachte, hoewel ik wel achter de rechtsstaat sta. Maar als je zo in elkaar zit, kun je beter een andere vak kiezen.’

PLEK

Dat werd het notariaat, waarvan het ‘verzoenende’ en ‘onpartijdige’ haar aansprak. En zo werkt Cox nu al sinds 1999 bij Olenz notarissen in Veenendaal. In 2009 is ze tot de maatschap toegetreden en tot notaris benoemd. ‘Mijn eerste kantoor na mijn studie. Ik ben er nooit meer weggegaan, vanaf het begin heb ik er op mijn plek gezeten. Dat je eerste keuze voor kantoor meteen de juiste is, is heel erg fijn. Ik realiseer me wel dat er ook een nadeel aan zit, het is ook altijd goed om te zien hoe andere kantoren werken.’

HOOGWAARDIG MKB

Veenendaal maakt deel uit van de bible belt. Hard werken is hier altijd een deel van de cultuur geweest. ‘Er zijn hier veel ondernemers. Veenendaal had een behoorlijk grote industrie met bedrijven als Hollandia Wol [textiel – red.] en Ritmeester Sigaren. Die bestaan beide niet meer, nu richt Veenendaal zich vooral op de high tech. Hoogwaardig mkb uit de regio is ook een belangrijk deel van ons cliëntenbestand.’ En ondernemers moet je vooral niet lastig vallen met ‘juridisch geneuzel’. ‘Zij willen ondernemen, wij ondersteunen ze daarbij waar nodig. Ik zie mezelf niet als de notaris waar je aan het einde van de rit nog langs moet voor een akte. Wij willen een toegankelijke, vaste partner zijn. Ik heb liever dat ze me tien keer voor niets bellen, dan één keer te weinig. We zijn ook drie avonden per week open. Dat is prettig voor onze cliënten en eerlijk gezegd ook voor ons. Zo kunnen we onze werktijd flexibeler indelen.’

GEWORTELD

Veenendaal bevalt haar, ze is volledig geworteld in de stad. ‘Mijn zoontjes voetballen hier, dus ik sta elke zaterdag braaf langs de zijlijn om ze aan te moedigen. Schreeuwende ouders? Nee, hier niet. Het gaat er gelukkig gemoedelijk aan toe. Als de tegenpartij scoort, applaudiseren we ook. De club let er gelukkig op dat het hier gezellig en sportief toe blijft gaan.’

BESTUURSFUNCTIES

Cox zit ook in enkele besturen: Theater De Lampegiet, Winkelstad Veenendaal en de VOC, de vereniging van ondernemingsrechtsspecialisten in het notariaat. ‘Aan die bestuursfuncties hecht ik veel waarde, omdat ik het belangrijk vind dat je iets terugdoet voor de plaats waarin je woont. De Lampegiet is een groot theater in deze regio. Ik ben secretaris, net als in mijn andere nevenfuncties. Het verrijkt me. Via De Lampegiet kom ik in contact met een andere wereld dan in mijn werk.’ Winkelstad Veenendaal probeert de terugloop van het winkelen in de binnenstad tegen te gaan in een tijd waarin steeds meer op internet wordt gekocht. ‘Ontzettend belangrijk. Als het niet goed gaat met de binnenstad, gaat het niet goed met Veenendaal. Dat geldt net zo goed voor het theater. Mede dankzij het theater blijven mensen naar Veenendaal komen en houden de horeca en de winkels klanten. We hebben hier net het vijftienvigjarige jubileum van De Lampegiet gevierd en ik hoop ook het vijftigste te mogen meevieren.’ In Leiden komt ze niet veel meer. ‘De laatste keer dat ik er was, moest ik naar de Hooglandse Kerk. Ik moest het met de satellietnavigatie opzoeken.’ ■

Het waarom achter de nieuwe pensioenregeling

Er is veel om te doen in het notariaat: de nieuwe pensioenregeling voor (kandidaat-)notarissen. Vragen als 'Waarom een nieuwe regeling?', 'Waarom wordt de arbeidsongeschiktheidsverzekering losgelaten?' en 'Waarom gaan jonge kandidaten meer betalen?', zijn aan de orde van de dag. Reden genoeg voor Stichting Notarieel Pensioenfonds (SNPF) om op 12 juni een webinar te organiseren: een soort seminar, maar dan online. Directeur Eric Uijen en projectleider Henriëtte de Lange legden live via de website de nieuwe pensioenregeling uit. *Notariaat Magazine* was erbij en zet een aantal van de vragen op een rij.

| TEKST & FOTO'S Jessica Hendriks

1. Waarom is er een nieuwe pensioenregeling nodig?

'De huidige pensioenregeling is niet meer van deze tijd. Het voldoet binnenkort niet meer aan de fiscale wetgeving. Daarnaast is het arbeidsongeschiktheidspensioen duur en niet marktconform. Uit onderzoek blijkt ook nog eens dat de huidige regeling als star wordt ervaren en dat (kandidaat-)notarissen vinden dat het arbeidsongeschiktheidspensioen geen onderdeel is van de pensioenregeling. Hier zijn wij naar gaan kijken met als doel met een betaalbare, marktconforme regeling te komen die op draagvlak van de beroepsgroep kan rekenen.'

3. Wat betekenen de veranderingen in de praktijk?

'Notarissen gaan minder pensioen opbouwen en dus ook minder premie betalen. Dat past voor een deel bij de wens die er leeft om meer zelf te regelen. Je kunt er als notaris voor kiezen om zelf bij te verzekeren. (Kandidaat-)notarissen en toegevoegd notarissen zullen met de nieuwe regeling als ze jong zijn iets meer gaan betalen dan nu. Maar als ze boven de 36 jaar zijn, gaat die premie weer omlaag. Uiteindelijk bouwen ze in de meeste scenario's meer pensioen op voor later dan ze nu doen.'

2. Wat zijn de belangrijkste wijzigingen?

'Om te beginnen gaat de pensioengerechtigde leeftijd naar 67 jaar. Daarnaast krijgen alle deelnemers dezelfde verplichte basis middelloonregeling. Boven het inkomen van 50.855 euro (niveau 2013) is er de mogelijkheid aanvullend pensioen op te bouwen in een beschikbarepremieregeling. Iedereen betaalt een doorsnee premie. Ook komt er een partner- en wezenpensioen voor iedereen in de basis middelloonregeling en een premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid. Arbeidsongeschiktheidspensioen maakt geen onderdeel meer uit van de pensioenregeling.'

4. Is het zelf regelen van een arbeidsongeschiktheidspensioen niet duurder dan nu?

'Ja, alleen een verzekering of pensioen regelen is altijd duurder dan als je dit doet als collectief. Het notariaat moet dan ook goed nadenken of kantoren dit niet samen kunnen doen. Onze tip is dan ook om het met een grotere groep te doen, zodat je gebruik kunt maken van een gunstiger tarief.'

5. Gaat de werkgever de premie voor het arbeidsongeschiktheidspensioen betalen?

'Hier kunnen wij niets over zeggen. Dit is iets tussen de werkgever en werknemer. Je zou denken dat als het nu indirect onderdeel uitmaakt van het arbeidsvoorwaardenpakket, dat straks ook het geval is. Kandidaten zouden dit bij hun werkgever kunnen aankaarten.'

6. Blijft de vijftienprocentregeling gehandhaafd voor notarissen die door inkomstanding de premie niet kunnen betalen?

‘Nee, deze regeling verdwijnt. Maar de nieuwe regeling gaat meer uit van het inkomen. Dit betekent dat als er een lager inkomen wordt gegenereerd er ook een lagere premie wordt betaald en de opbouw minder is. De vijftienprocentregeling is daardoor niet meer nodig.’

7. Als het arbeidsongeschiktheidspensioen komt te vervallen, moet er dan medisch gekeurd worden?

‘Ja, het zou kunnen dat een verzekeraar dit wil als je jezelf gaat verzekeren. Als je zelf een collectief start, is die kans kleiner.’

8. Waarom kunnen notarissen niet zelf bepalen waar de pensioenopbouw gebeurt?

‘De Wet op het notarisambt schrijft voor dat het notariaat een eigen pensioenfonds heeft. Wie het hier niet mee eens is, zou een lobby richting de Tweede Kamer moeten beginnen om de wet aan te passen. Op dit moment voert het pensioenfonds de wet uit en houden we rekening met de wensen van de beroepsgroep.’

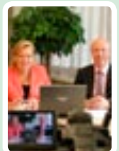
9. Waarom het notarieel pensioenfonds handhaven met zulke hoge uitvoeringskosten?

‘Het bestuur denkt na over hoe die kosten kunnen worden verlaagd. Je hebt de kosten van uitvoering en besturing; dat is nu best aan de hoge kant, terwijl de groep waarvoor wij het doen relatief klein is. Dus er kan worden gekeken of we niet kunnen samenwerken met andere fondsen, zoals die voor medewerkers in het notariaat. Verder zullen wij de uitvoeringskosten gaan verlagen doordat de nieuwe regeling bij een professionele pensioenuitvoeringsorganisatie terecht zal komen. Daarmee wordt een flink stuk van de kosten verlaagd. Of dat voldoende is, is aan de beroepsgroep.’

10. Komt er straks een ‘knip’ tussen het oude en het nieuwe pensioen?

‘Wij hopen van niet, dat zou administratief onwenselijk zijn. Maar we kunnen niet zomaar alles van de oude situatie naar de nieuwe overhevelen. Daar zijn procedures voor. Aangezien wij het enige pensioenfonds in Nederland zijn dat in leven is geroepen door de wet en er geen beroepsvereniging is, liggen die procedures bij ons ingewikkelder. Hier wordt dus nog naar gekeken.’

11. Heeft het omhoog gaan van de pensioenpremie bij jonge kandidaten niet een negatief effect op het vinden of het behouden van een baan?

‘Loonkosten zijn inderdaad onderdeel van het kostenplaatje van een notariskantoor. Daarvoor is juist de oude regeling niet gunstig. In die regeling gaan de premiekosten na elke verjaardag steeds meer omhoog. Bij de nieuwe regeling gaan de totale kosten juist naar beneden.’

13. Hebben we de afgelopen jaren voor niets betaald nu het arbeidsongeschiktheidspensioen verdwijnt?

‘Zo lijkt dat wel en het klinkt inderdaad niet eerlijk, maar zo gaat het met alle risicoverzekeringen. Stel, je hebt brand in huis, maar je bent dat jaar vergeten de premie te betalen. De jaren daarvoor heb je dit wel altijd trouw gedaan, maar het is er een keer tussendoor geglipt. Toch krijg je dan niets vergoed. Zo werkt dat als het om risicoverzekeringen gaat.’

12. Is er ook gekeken naar het buitenland? Bijvoorbeeld naar een Belgisch Europees concept?

‘Nee, dat hebben wij niet. De wet schrijft nu eenmaal voor dat het pensioenfonds voor het notariaat is gevestigd in Den Haag. Dit overhevelen naar een buitenlandse locatie, is dus niet mogelijk.’

Status nieuwe pensioenregeling

De Pensioenraad heeft op 23 mei de inhoud van de nieuwe pensioenregeling vastgesteld. De inhoud van de nieuwe pensioenregeling (‘blauwdruk’) staat hiermee vast. Aan de hand van deze blauwdruk wordt nu een Pensioenreglement opgesteld. Dat Pensioenreglement zal uiteindelijk eind november door het bestuur van het SNPF worden vastgesteld. Het Pensioenreglement betreft alleen de uitwerking. Het bestuur van SNPF kan de keuzes die de Pensioenraad heeft gemaakt niet meer wijzigen.

OPINIE

Nieuwe pensioenregeling:

If you pay peanuts, you get monkeys!

De herprofilering van Stichting Notarieel Pensioenfonds (SNPF) is een onderwerp dat momenteel op veel aandacht van onze commissie mag rekenen. De afschaffing van de verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering via SNPF voor alle kandidaat-notarissen en de verhoging van pensioenpremies voor kandidaat-notarissen tot 37 jaar zijn onderwerpen die onder kandidaat-notarissen in het land leven. Wij worden gevraagd deze verslechtering van arbeidsvoorwaarden van kandidaat-notarissen te voorkomen. Kandidaat-notarissen zullen als gevolg van deze plannen netto minder van hun loon overhouden. Mensen die ernstig ziek zijn geweest of vanwege een andere reden moeilijk te verzekeren zijn, zullen bij ongewijzigde invoering van het plan geconfronteerd worden met onverzekerbaarheid of zeer hoge premies.

**GEEN EENZIJDIGE
LASTENVERSCHUIVING**

De herprofilering van SNPF mag niet leiden tot een eenzijdige lastenverschuiving van notarissen naar kandidaat-notarissen. Voorafgaand aan de ledenraad van 19 juni 2013 hebben we het contact tussen kandidaat-notarissen in de Pensioenraad van SNPF, in (de pensioencommissie van) de ledenraad en onze eigen commissie gecoördineerd. Ons doel was in de vergadering van de ledenraad aandacht te vragen voor de verslechtering van de positie van kandidaat-notarissen als gevolg van de herprofilering van SNPF. Hoewel een verslag van de pensioencommissie op de agenda van de ledenraad stond, kon over dit onderwerp niet worden gesproken. Als reden werd gegeven dat de pensioenraad en niet de KNB de opdrachtgever van de herprofilering bij SNPF is. Per 1 januari 2014, de datum waarop de herprofilering van SNPF moet ingaan, zou de KNB wel als opdrachtgever van SNPF fungeren.

**OPTIONELE COLLECTIEVE
VERZEKERING**

De KNB onderzoekt momenteel of verzekering voor beroepsaansprakelijkheid mogelijk is via een optioneel collectief contract. Wij zien als mogelijke oplossing voor de verslechtering van de positie van kandidaat-notarissen dat de KNB een optionele en collectieve arbeidsongeschiktheidsverzekering mogelijk maakt. Indien de arbeidsvoorwaarden van kandidaat-notarissen door hogere door hen te dragen lasten nog verder onder druk komen te staan, zal dit leiden tot een nog minder aantrekkelijk beroep en uitstroom van talent uit het notariaat. Dat moeten we voorkomen. Onze oproep is dit onderwerp de komende tijd in ringvergaderingen, de ledenraad, de ALV en de door SNPF te houden bijeenkomsten aan de orde te stellen.

De Commissie kandidaat-notarissen

VASN-symposium 'Naar duurzame landbouw'

UITGELICHT

Op 18 september 2013 organiseert de VASN in samenwerking met de Vereniging voor Agrarisch Recht (VAR) en de Nederlandse Vereniging van Rentmeesters (NVR) het symposium 'Naar duurzame landbouw'.

De middag wordt ingevuld met vier korte inhoudelijke inleidingen op het gebied van:

1. Brabantse Zorgvuldigheidsscore;
2. Landbouw en natuur;

3. Diergezondheid en Dierenwelzijn;
4. Milieuaspecten, toegespitst op de mestproblematiek.

Een agrarisch ondernemer die recentelijk een zeer vernieuwende aanpak in zijn varkenshouderij heeft doorgevoerd, zal na iedere spreker de gelegenheid krijgen om aan te geven wat hij ten aanzien van het besproken onderwerp heeft gedaan of nog zal doen in praktijk.

Aansluitend aan de lezingen bestaat voor de deelnemers de mogelijkheid om nader kennis te maken met specialisten uit andere beroepsgroepen. Doel van de bijeenkomst is om de leden van de verenigingen met elkaar in contact te brengen en samenwerking in de agrarisch praktijk te stimuleren.

VERENIGINGSNIEUWS

EPN: nieuw model samenlevingscontract

Het nieuwe EPN-model samenlevingscontract 4.0 is op 12 juni gepresenteerd en enthousiast ontvangen. Het model zal de komende maanden worden doorontwikkeld en verbeterd. Suggesties die tot verbetering van het model kunnen leiden, zijn van harte welkom en kunt u melden via info@epn-notaris.nl.

De EPN participeert in de Stichting Nalatenschiedsmediation. De EPN is in dit samenwerkingsverband verantwoordelijk voor het erfrechtelijke deel van de specialisatieopleiding Nalatenschiedsmediation. EPN zal onder meer de eindtermen formuleren, de toelatingstest ontwikkelen, is verantwoordelijk voor het erfrechtelijk gedeelte van het examen en zal de (bestaande) opleidingen die een vrijstelling voor het erfrechtelijk gedeelte van het slotexamen opleveren, aanwijzen. Om de samenwerking verder te formaliseren, krijgt de EPN een zetel in de Raad van Advies van de Stichting Nalatenschiedsmediation.

VMSN: opleiding tot legal mediator

De VMSN ontwikkelt op dit moment een nieuwe opleiding tot legal mediator. Deze opleiding is een voorbereiding op de toelatingseisen voor het register van mediators dat zal worden ingesteld bij inwerkingtreding van het initiatiefwetsvoorstel registermediator. Deze opleiding vervangt ook de basisopleiding tot VMSN-mediator zoals die nu bestaat en zal, aangevuld met een specialisatieopleiding en ervaringseisen, toegang geven tot het genoemde register.

De opleiding is toegankelijk voor (kandidaat-)notarissen. Voltooiën van de opleiding geeft

toegang tot het VMSN-lidmaatschap. De opleiding wordt gepland in oktober/november 2013.

VMSN: verslag debat

Bent u benieuwd naar hetgeen besproken is tijdens het debat over het wetsvoorstel registermediator van 7 maart 2013? Kijk op www.vmsn.nl voor het verslag.

NRS: voorjaarscongres registergoedspecialisten

Op 6 mei 2013 was het voorjaarscongres van de NRS. Overkoepelend thema van die studiemiddag was 'Beslag en Executie'. Er werden drie lezingen gehouden, die elk gevolgd werden door levendige discussies met de deelnemers aan de bijeenkomst. Prof. mr. Leon Verstappen mocht het spits afbijten met als onderwerp de risico's bij de afwikkeling van vastgoedtransacties in de dagelijkse notariële praktijk. Daarna volgde mr. Sander Steneker, wiens lezing nader inging op de vraag in hoeverre de hypotheekakte nog steeds als executorial titel kan dienen, mede gezien het Rabo/Visser-arrest van de Hoge Raad. Ten slotte werd de laatste lezing gehouden door mr. Irene Visser. Zij behandelde het recente wetsvoorstel inzake executievelingen, waarbij zij ook het recent door haar geschreven proefschrift betrof. Tevens ging zij in op enkele recente uitspraken, die betrekking hadden op executievelingen.

Het najaarscongres zal worden gehouden op dinsdag 29 oktober 2013. Reserveert u deze datum vast in uw agenda!

CURSUSSEN

ALV EPN

Datum: 26 september 2013

Locatie: Van der Valk Hotel Vianen

Deze middag is uitsluitend toegankelijk voor leden van de EPN.

EPN Actualiteitendag

Datum: 21 november 2013

Locatie: Beatrixgebouw Utrecht

VASN-Combinatiecursus 'Fiscale actualiteiten' en 'Inleiding mediation in de agrarische praktijk'

Datum: 12 november 2013

Tijdens deze dag wordt u op de hoogte gebracht van de laatste stand van zaken op fiscaal gebied en wordt tevens een inleiding verzorgd over het nut en de mogelijkheden van mediation voor de agrarische praktijk. Uitsluitend toegankelijk voor VASN-leden.

VMSN-cursus Mediation online

Datum: 27 augustus 2013

Online mediation is een mooie aanvulling op de dagelijkse mediationpraktijk. VMSN ontwikkelt in samenwerking met Juripax een systeem dat geschikt is voor toepassing door VMSN-leden. De cursus is uitsluitend toegankelijk voor VMSN-leden.

VMSN-cursus Alimentatierekenen

Datum: 17 september 2013

Tijdens deze cursus gaan de deelnemers op de laptop aan de slag met de alimentatierekendisk. Een zeer praktische cursus die VMSN-leden voorbereidt op het maken van alimentatieberekeningen in de praktijk.

Schaduwzijden van individualisme

Individualisme wordt hoog gewaardeerd in onze samenleving. Worden wie je bent. Jezelf ontplooiën. Je leven op jouw unieke manier vormgeven.

Spijtig genoeg heeft individualisme ook zijn schaduwzijden. Dat merkten we onlangs in de procedure die eindigde met het oordeel van de Raad van State, dat de KNB haar leden niet kan verplichten deel te nemen in de gezamenlijke verzekering voor beroepsaansprakelijkheid. Jammer, want met die verzekering bewees de collectiviteit nu juist wel haar verdienste.

DEKKING ARBEIDSONGESCHIKTHEID

Een ander onderwerp waar individualisme knaagt aan het collectieve is het vraagstuk van ons pensioen. Bestuur en Pensioenraad

van SNPF zijn gekomen met een nieuwe pensioenregeling. Eén van de onderdelen van de huidige regeling, de dekking voor arbeidsongeschiktheid, vervalt in het voorstel voor het nieuwe pensioenarrangement. Misschien is dat noodzakelijk om een fatsoenlijk pensioen overeind te houden, maar niettemin betekent het een verschraling van onze pensioenvoorziening. Bezorgdheid daarover leeft – begrijpelijk – vooral onder kandidaat-notarissen. Het voorstel heeft trouwens op dit punt toch nog wel flink toeschietelijke trekjes; er geldt bij arbeidsongeschiktheid namelijk nog wel een ‘premievakantie’. Anders gezegd, bij arbeidsongeschiktheid wordt nog wel het volledige pensioen opgebouwd, zonder verplichting tot premiebetaling.

COLLECTIEF

Gemakkelijk ontstaat de verwachting dat de KNB wel gaat voorzien in de arbeidsongeschiktheidsleemte die het gevolg is van de voorgestelde nieuwe pensioenregeling. Dat is echter een enigszins merkwaardige gedachte. Als beroepsorganisatie heeft de KNB vele bevoegdheden en verantwoordelijkheden, maar daartoe behoort niet het voorschrijven van de inhoud van arbeidsvoorwaarden in het notariaat. Notarieel Nederland zou op z'n kop staan wanneer de KNB bijvoorbeeld zou verordonneren, dat werknemers in het notariaat een auto of mobiele telefoon van de zaak zouden moeten hebben. Bij een voorziening voor arbeidsongeschiktheid is het niet anders: dit behoort tot het exclusieve domein van (de onderhandelingen tussen) werkgever en werknemer. ■

Franc Wilmink | VOORZITTER KNB

Dien aanvragen voor (tijdelijke) waarnemingen op tijd in

De KNB is door meerdere kamers voor het notariaat erop gewezen dat zij aanvragen voor een tijdelijke waarneming te laat ontvangen. In enkele gevallen lijkt het erop dat de aanvraag wel tijdig is ingevoerd via Mijn KNB, maar dat deze niet is geaccordeerd door de protocolhouder. Hierdoor heeft de kamer voor het notariaat de aanvraag niet ontvangen. Akten die zijn gepasseerd door een onbevoegde waarnemer zijn nietig. Het is belangrijk dat de waarneming tijdig en op de juiste wijze wordt aangevraagd.

Een (tijdelijke) waarneming moet worden ingevoerd via Mijn KNB. Bij de ingevoerde waarneming staat als status vermeld ‘aanvraag voorbereid’. Vervolgens moet de protocolhouder de aanvraag accorderen. De status verandert dan naar ‘aangevraagd’. Dit is het moment dat de aanvraag voor de kamer voor het notariaat zichtbaar wordt en dus het moment waarbij de kamer begint met de beoordeling van de aanvraag. Als de kamer

Het is belangrijk dat de waarneming tijdig en op de juiste wijze wordt aangevraagd.

de aanvraag heeft goedgekeurd, verandert de status in 'goedgekeurd'. Pas nadat deze status zichtbaar is, is de waarneming daadwerkelijk goedgekeurd en kan de waarnemer ook rechtsgeldig akten passeren in de periode waarvoor de waarneming is aangevraagd.

TIJDIG AANVRAGEN

De kamers voor het notariaat hanteren als uitgangspunt dat de beoordeling en goedkeuring van elke tijdelijke waarneming maximaal tien werkdagen in beslag neemt. De kamers streven er uiteraard naar om deze tijd aanzienlijk te bekorten. Indien een notaris er zeker van wilt zijn dat op de gewenste dagen kan worden waargenomen, is het aan te bevelen om de aanvraag voor een tijdelijke waarneming uiterlijk tien werkdagen voorafgaand hieraan bij de kamer voor het notariaat in te dienen.

VASTE WAARNEMERS

De KNB adviseert (eenmalig) voldoende vaste waarnemers aan te stellen, zodat in geval van afwezigheid snel een lichte waarneming kan worden ingeregeld zonder tussenkomst van de kamer voor het notariaat.

---

*Nadere informatie: KNB, Willem Geselschap,
070 3307111, w.geselschap@knb.nl*

KNB Cursusagenda

11 september 2013

Levenstestament en 'Nu en later volmacht'

Naast de juridische en fiscale aspecten komt uitgebreid aan bod hoe u deze notariële producten kunt verkopen en de omzet van uw kantoor kunt vergroten.

17 en 24 september 2013

Testamenten maken

Testamenten opstellen gebaseerd op het nieuwe erfrecht en de nieuwe successiewet. Met model defiscalisatie 2012: vruchtgebruik voorop?

19 september 2013

Voorkom de meest gemaakte fouten, actualiteiten Kadaster

U krijgt inzicht in kadastrale inschrijvingsvereisten, kent de mogelijkheden om fouten bij inschrijving te voorkomen en u beschikt over een checklist die gebruikt kan worden bij het aanbieden van stukken.

23 september 2013

Schenken en vererven van een aanmerkelijk belang

Aan de hand van praktijkscenario's worden risico's en (advies)kansen geïdentificeerd waar de deelnemer de dag na de cursus direct proactief inhoudelijk en commercieel mee aan de slag kan.

26 september 2013

Praktisch personeelsmanagement

Hoe ga ik om met instroom, ontwikkeling en uitstroom van medewerkers? Verkrijg personeelsinstrumenten die direct in de praktijk kunnen worden toegepast.

27 september 2013

Masterclass Geef nooit korting!

Hoe vergroot je je marktaandeel in een krimpende markt met instandhouding van marktconforme tarieven? Waar vindt u die waardevolle klanten en hoe kunt u die aan u binden?

7 oktober 2013

Tweetrapstestament en tweetrapsafwikkeling

Modellen zullen de leidraad vormen van deze erfrechtelijke cursusdag: van tweetrapslegaat tot derde trap. Ook aan de tweetraps (papieren) schenking zal aandacht worden besteed.

10 oktober en 17 december 2013

Commercieel adviseren, de ondernemende notaris (nieuw!)

U krijgt inzicht in de verschillende markt-bewerkingsmethoden, een concreet actieplan waar u mee de markt op kunt gaan om nieuwe klanten te genereren en reeds bestaande klanten aan u te binden.

10 oktober 2013

Notaris 2.0: nieuwe media in het notariaat

De term 'nieuwe media' en sociale netwerken als LinkedIn, Facebook en Twitter zijn aan de orde van de dag. Je hoort er dagelijks over, maar wat kun je daar als notaris mee?

Dit is slechts een selectie uit het totale cursus-aanbod. Voor meer informatie, inschrijven en het complete opleidingsaanbod: KNB, cursussen en congressen, telefoon 070 3307125 (cursussen@knb.nl) of NotarisNet/Opleidingen

---

Herstructurering van ondernemingen in moeilijkheden

Op 15 en 16 november 2103 organiseert het Centrum voor Postacademisch Juridisch Onderwijs van de Radboud Universiteit Nijmegen wederom het Van der Heijden-congres. Onderwerp is 'Herstructurering van ondernemingen in moeilijkheden'. Bij deelname ontvangt u 7 PE-punten.

Het congres wordt voorgezeten door prof. mr. Gerard van Solinge, hoogleraar Ondernemingsrecht aan de Radboud Universiteit Nijmegen en advocaat bij Allen & Overy.

Onderwerpen die op de agenda staan, zijn onder andere: grondrechten bij herstructurering, grensoverschrijdende herstructureringen van ondernemingen, de rol van de aandeelhouders bij herstructureringen, de rol van de raad van commissarissen bij een onderneming in moeilijkheden en de rol van het bestuur bij herstructureringen.

Nadere informatie: www.ru.nl/cpo

Op 15 en 16 november 2103 organiseert het Centrum voor Postacademisch Juridisch Onderwijs van de Radboud Universiteit Nijmegen het Van der Heijden-congres.

Met welke vraag kan ik bij de afdeling Praktijkuitoefening terecht? En wat doet de afdeling Communicatie? Elke maand vertelt een medewerker van het KNB-Bureau over zijn/haar werk, uitdagingen en drijfveren. Deze maand **Lennaert van der Meer**, systeembeheerder bij de KNB.

Wie is Lennaert van der Meer?

'In a nutshell: ik ben een vrolijk, enthousiast en optimistisch persoon. IT vind ik enorm interessant. Bij mijn vorige werkgever, een notariškantoor, ging ik naast de notariële werkzaamheden ook helpdeskachtige hand-en-spandiensten doen. Dat vond ik erg leuk en zodoende ben ik bij de KNB terechtgekomen als helpdeskmedewerker. Tegen de toenmalige systeembeheerder heb ik toen al gezegd: "Als jij weggaat, dan wil ik jouw baan." En dat is dus ook gebeurd.'

Waar hou je je wekelijks mee bezig?

'Ik zoek fouten op in het systeem. Elke dag is er wel iets wat ineens oplicht: een server die meer geheugen nodig heeft of een applicatie die ineens vastloopt, en dat los ik dan op. Ik controleer dagelijks of back-ups goed zijn gegaan en *restore* ook regelmatig om de back-up te testen. En ik krijg daarnaast de complexere vragen vanuit de helpdesk toegespeeld. Erg veel tijd steek ik ook in de beveiliging. Helaas gaat dat alleen niet altijd

samen met de gebruikersvriendelijkheid van een systeem, maar toch vind ik het superbelangrijk!

Waar haal je voldoening uit?

'De verantwoordelijkheid die ik heb om het gehele interne KNB-netwerk draaiende te houden, vind ik erg leuk. En ook de diversiteit van zowel de complexe vraagstukken als de eenvoudige gebruikersproblemen oplossen. Heel simpel: als mijn collega's tevreden zijn, dan ben ik ook blij.'

Close up

Grootste professionele uitdaging?

'Er komt een nieuwe telefooncentrale aan die geïntegreerd is in het elektronische netwerk. Daarin komt een chatfunctionaliteit, je kunt straks de status van je collega's zien, je kunt videobellen en natuurlijk gewoon bellen, allemaal vanuit één scherm en helemaal geïntegreerd met je mobiele telefoon. Dit moet eind van de zomer gebeuren. Daarnaast brengen de producenten geregeld nieuwe besturingssystemen of nieuwe features uit, ook op serverniveau. Daar ben ik nu ook naar aan het kijken, net als naar Windows 8. Is dat iets voor de KNB?'

Wat doe je na je werk?

'Ik ben een fanatiek sporter. In oktober staat er een halve marathon op het programma. En ik kook heel graag! Laatste tijd veel aan het experimenteren met m'n tajine. Erg lekker en gezond.'

Als ik niet voor de KNB zou werken, dan was ik ...?

'Dan zou ik wel bij de digitale recherche willen. Toch die beveiliging die ik zo heel erg belangrijk vind.'

Nieuwe taak notaris in Europees erfrecht

De Nederlandse notarissen krijgen wellicht een nieuwe taak in het Europees erfrecht. Bij de uitwerking van de Europese verordening erfrecht kiest de Nederlandse regering er namelijk voor om de notaris de Europese verklaring van erfrecht te laten opstellen. In sommige andere lidstaten is dat niet de notaris, maar de rechter. De Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) heeft in een reactie aan staatssecretaris Fred Teeven van Veiligheid en Justitie laten weten blij te zijn met deze keuze.

De KNB heeft nog wel een aantal afzonderlijke punten van aandacht. Zo wil de beroepsorganisatie onder andere weten hoe hard de opgenomen termijn is die de kantonrechter stelt waarbinnen de notaris een nieuwe/ gecorrigeerde verklaring zal afgeven. Daarnaast vraagt de KNB of het niet beter is als Nederland het Haags Erfrechtverdrag 1989 opzegt. Dit omdat na inwerkingtreding van de verordening artikel 10:145 Burgerlijk Wetboek zal verwijzen naar die verordening en niet meer naar dit verdrag.

DEZELFDE MANIER

De vererving en afwikkeling van een nalatenschap met goederen in verschillende landen is een lastige zaak. Ieder land bepaalt zelf welk erfrecht van toepassing is. Binnen de

Bij de uitwerking van de Europese verordening erfrecht kiest de Nederlandse regering er namelijk voor om de notaris de Europese verklaring van erfrecht te laten opstellen.

Europese Unie verbetert deze situatie als de nieuwe Europese Erfrechtverordening van kracht wordt. Die zal op 17 augustus 2015 in werking treden. Vererving (aanwijzen van de erfgenamen) en afwikkeling van nalatenschappen gaat dan in een groot aantal landen op dezelfde manier geregeld worden.

Ledenraad akkoord met Beleidsregel integere beroepsuitoefening

De ledenraad heeft woensdag 19 juni ingestemd met de door het KNB-bestuur voorgenomen Beleidsregel integere beroepsuitoefening. Aanleiding voor de beleidsregel is het voorval met een uit het ambt ontzette notaris die als kandidaat-notaris op een kantoor doorwerkte.

Op basis van de nieuwe beleidsregel mag een notaris een andere notaris die uit het ambt wordt ontzette tien jaar niet in dienst nemen. Ook mag niet op een andere wijze met een uit het ambt gezette notaris gedurende deze periode worden samengewerkt. Naar de mening van het bestuur kan het in dienst nemen van of het op een andere wijze samenwerken met een uit het ambt ontzette notaris schadelijk zijn voor de eer en het aanzien van het ambt. De regel geldt ook voor kandidaat-notarissen aan wie het recht tot waarneming definitief is ontzegd. De beleidsregel zal in de bestuursvergadering van 10 juli aanstaande, met inachtneming van de opmerkingen uit de ledenraad, definitief worden vastgesteld door het bestuur.

DEKKING BEROEPS-AANSPRAKELIJKHEIDSVZERKERING

Verder heeft de ledenraad besloten dat de minimale dekking voor de beroepsaansprakelijkheidsverzekering vooralsnog 25 miljoen euro blijft. In de toekomst zal gesproken worden over deze limiet, maar eerst zal een aantal hobbels omtrent de zogenoemde uitloop genomen moeten worden. Notarissen die niet betalen voor de collectieve verzekering worden geschrapt per 1 juli aanstaande en moeten dan zelf een verzekering regelen met een dekking van 25 miljoen euro. Voor notarissen die zich niet voldoende verzekeren, is geen plaats in het notariaat.

KNB OPDRACHTGEVER NOTARIEEL PENSIOENFONDS

Ook heeft de ledenraad zich gebogen over de vraag van het opdrachtgeverschap van het notarieel pensioenfonds. Op dit moment is de Pensioenraad opdrachtgever, maar wijzigingen in wetgeving (Wet verplichte beroepspensioenregeling 2006) leiden tot een herbezinning daarvan. Ondanks enkele

Op basis van de nieuwe beleidsregel mag een notaris een andere notaris die uit het ambt wordt ontzette tien jaar niet in dienst nemen.

bezwaren die tegen een dergelijke rol leefden, heeft de ledenraad toch besloten dat de KNB dit opdrachtgeverschap overneemt. Mocht in de toekomst blijken dat deze rol de KNB niet past, dan zou er een beroepspensioenvereniging opgericht kunnen worden.

GECOMBINEERDE RINGVERGADERINGEN OVER PLANNEN ORDE

Op de agenda stond verder de notitie rondom de herbezinning op de orde. Daarover is afgesproken om in september en oktober gecombineerde ringvergaderingen te houden waar deze plannen met de leden zullen worden besproken.

Betrokkenheid van een notaris bij fraude door een financieel tussenpersoon. Verjaringstermijn. Duur van de klacht-procedure. Deugdelijkheid van het onderzoek.

Uitspraak: *klacht ongegrond*

Casus

Een notaris heeft hypotheekakten gepasseerd in verband met leningen die particulieren hadden afgesloten na advies van een financieel adviseur. Op 24 maart 2009 is in een uitzending op televisie aandacht besteed aan de werkwijze van dit financieel adviesbureau. Zo zou deze tussenpersoon voor klanten premies hebben ontvangen voor verzekeringen die nooit zouden zijn afgesloten. Het financieel adviesbureau zou daarbij structureel gebruik hebben gemaakt van de diensten van de notaris. Na toepassing van hoor en wederhoor heeft de KNB aan de voorzitter van de kamer van toezicht verzocht een onderzoek in te stellen op grond van artikel 96 lid 2 Wet op het notarisambt (Wna). Het Bureau Financieel Toezicht (BFT) dat belast was met het onderzoek, heeft de notaris bericht dat zij de notaris in het kader van het onderzoek graag zou willen horen. Dit is nooit gebeurd. De KNB heeft op 6 september 2012 een kopie ontvangen van de rapportage van het BFT en dat was aanleiding voor de KNB om op 4 oktober 2012 een klacht tegen de notaris te formuleren.

De notaris voert allereerst aan dat de mogelijkheid om een klacht in te dienen verjaard is en dat hij wordt blootgesteld aan een onwenselijk lange vervaltermijn zodat de klachten niet ontvankelijk zijn. De notaris stelt zich op het standpunt dat de KNB al bij de uitzending op de hoogte was van het handelen van de notaris en dat de klacht van de KNB niet binnen drie jaar na deze uitzending is ingediend. Hiermee is het klachtrecht van de KNB naar de mening van de notaris verjaard. Bovendien vonden de transacties al plaats in de periode 2005-2007 waardoor te veel tijd zit tussen de behandeling van de klacht en het handelen van de notaris. Hierdoor wordt de notaris in zijn procesbelang geschaad. Naast deze verweren

omtrent de verjaring heeft de notaris aangevoerd dat het rapport van het BFT buiten beschouwing moet worden gelaten omdat dit rapport ondeugdelijk is. De notaris voert hiertoe aan dat het BFT verplicht was het onderzoek objectief en zorgvuldig uit te voeren. Daarvan zou geen sprake geweest zijn. Volgens de notaris heeft het BFT miskend dat zij bij een onderzoek in opdracht van de plaatsvervangend voorzitter, anders dan in haar rol van toezichthouder, slechts feiten moet rapporteren, kritisch dient door te vragen, onderzoek moet doen naar zowel belastende als ontlastende feiten en zich dient te onthouden van oordeelsvorming.

De kamer van toezicht komt tot het volgende oordeel:

De dag waarna de verjaringstermijn van drie jaren voor de voorzitter van de kamer aanvangt, is de dag waarop de voorzitter kennis heeft kunnen nemen van de resultaten van het gelaste onderzoek. De voorzitter is immers geen rechtstreeks betrokkene bij de in zijn opdracht onderzochte feiten; zijn onderzoek is erop gericht vast te (doen) stellen of van laakbaar handelen van de notaris sprake zou kunnen zijn. De resultaten van het onderzoek waarop de voorzitter zijn oordeel moet vormen, zijn bij brief van 3 augustus 2012 aangeboden, zodat de ambtshalve bedenking van 30 augustus 2012 tijdig is ingediend. De KNB wordt ook niet als rechtstreeks betrokkene aangemerkt en de KNB mocht het onderzoek afwachten alvorens te beslissen over het indienen van een klacht. Ook de KNB heeft haar klacht dus tijdig ingediend.

Het onderzoek van het BFT heeft ruim twee jaar geduurd. Uit het rapport blijkt dat gedurende heel 2011 geen onderzoekshandelingen hebben plaatsgevonden, terwijl het BFT pas op 13 juli 2012 haar rapport heeft opgemaakt. Volgens het BFT heeft het onderzoek zo lang geduurd vanwege de complexiteit van de zaak, de ziekte van de eerste onderzoeker en gebrek aan capaciteit bij het BFT. Naar het oordeel van de kamer blijkt uit het rapport niet van bijzondere complexiteit. Ziekte en gebrek aan capaciteit kunnen niet meewegen als argumenten. Het BFT heeft er voorts voor gekozen om

de notaris en een oud-medewerker niet te horen. Ook heeft de notaris de door het BFT bestudeerde dossiers niet mogen inzien. Daarbij zijn de nog werkzame medewerkers van de notaris gehoord in bijzijn van diens ambtsopvolger die een financieel belang bij deze zaak had. De kamer acht deze gang van zaken onwenselijk en onjuist.

Uit het voorgaande volgt dat het rapport van het BFT op diverse gronden geen deugdelijk onderbouwing kan opleveren voor de verwijten die de notaris gemaakt worden. Het rapport voldoet, mede gelet op de wijze van totstandkoming, niet aan de eisen die hieraan moeten worden gesteld. De tekortkomingen kunnen naar het oordeel van de kamer niet worden hersteld louter doordat de notaris zich tijdens de mondelinge behandeling zou kunnen verweren. De klacht en ambtshalve bedenking die gebaseerd zijn op dit rapport moeten dan ook worden afgewezen.

De kamer voor het notariaat verklaart de klacht ongegrond vanwege gebreken die kleven aan het uitgevoerde onderzoek. Kamer voor toezicht te Utrecht 29 maart 2013, niet gepubliceerd

Betrokkenheid van een notaris bij fraude met beleggingen in Europees hardhout. Verjaringstermijn. Duur van de tucht-procedure. Duur van het onderzoek door de kamer van toezicht.

Uitspraak: *klacht niet-ontvankelijk*

Casus

Een notaris heeft van 1996 tot 2005 meegewerkt aan het leveren van participaties bij notariële akte die recht zouden geven op de opbrengst van ergens in Europa gekweekte robiniabomen, ook wel Europees hardhout geheten. Veelal bleek achteraf dat de verwachte resultaten niet behaald werden. Eind 2008 werd de KNB gewezen op publicaties hieromtrent in de media. Dit was aanleiding voor de KNB om de notaris te vragen opheldering te geven over zijn rol bij de levering van de bewuste participaties. Op grond daarvan heeft de KNB medio april 2009 de kamer op grond van artikel 96 lid 2 Wet op het notarisambt (Wna) gevraagd onderzoek

te doen naar het handelen van de notaris. De plaatsvervangend voorzitter die met het onderzoek belast was, heeft besloten het onderzoek aan te houden totdat definitief beslist was in een klacht die door een groep vermeende gedupeerden was ingediend. Deze klagers zijn door de notariskamer van het gerechtshof Amsterdam niet-ontvankelijk verklaard in hun klacht. Dit heeft ertoe geleid dat het in april verzochte onderzoek pas in november 2012 werd afgerond. Teneinde discussie over mogelijke verjaring te voorkomen, heeft het bestuur van de KNB op 7 oktober 2010 al een klacht geformuleerd met het verzoek aan de kamer om de klacht eventueel te mogen aanvullen of aanpassen naar aanleiding van het onderzoek. Na afronding van het onderzoek heeft de KNB dan ook op 14 januari 2013 haar klacht kunnen aanvullen.

De notaris voert allereerst aan dat de mogelijkheid om een klacht in te dienen verjaard is. De notaris stelt zich in dit kader allereerst op het standpunt dat het moment van handelen van de notaris leidend is voor de vraag wanneer de verjaringstermijn is gaan lopen. Voorts geeft de notaris aan dat hij jaarlijks akteantallen aan de KNB doorgeeft en dat de KNB dus al eerder op de hoogte was van het grote aantal akten in de bewuste periode. Dit had aanleiding voor de KNB moeten zijn om nadere vragen te stellen en zij had toen dus op de hoogte kunnen, en moeten zijn, van het handelen van de notaris. Ten slotte geeft de notaris aan dat de klacht van de KNB van 7 oktober 2010 niet moet worden gezien als een klacht, maar als een aankondiging van de klacht die uiteindelijk op 14 januari 2013 is ingediend naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek. Nu 14 januari 2013 de datum is waarop de klacht is ingediend is, heeft de KNB een klacht ingediend meer dan drie jaar nadat zij naar eigen zeggen kennis heeft gekregen van de bewuste feiten.

Tot slot heeft de notaris gesteld dat het handelen elf tot zeventien jaar geleden heeft plaatsgevonden. Voorts heeft het onderzoek na de uitspraak van het gerechtshof nog anderhalf jaar stilgelegen. Naar de mening van de notaris

is de redelijke termijn tussen feitelijk handelen en de klacht overschreden, maar ook tussen aanvang van het onderzoek en de rechterlijke eindbeslissing. Zulks is in strijd met artikel 6 EVRM.

De kamer van toezicht komt tot het volgende oordeel:

De kamer neemt als vaststaand aan dat de KNB eind 2008 via de media kennis heeft genomen van de notariële akten. De kamer is daarom van oordeel dat de op 7 oktober 2010 ingediende klacht tijdig is ingediend. De genoemde omstandigheid dat de KNB, gelet op het jaarlijks verstrekte repertoriumoverzicht, veel eerder bekend was met het handelen van de notaris wordt door de kamer niet gevolgd. Ter zitting is door de KNB toegelicht dat het doel van de aanlevering van deze gegevens niet het instellen van onderzoeken betreft. De kamer ziet geen aanleiding de KNB hierin niet te volgen. Het standpunt dat de daadwerkelijke klacht pas op 14 januari 2013 is ingediend, volgt de kamer niet. De gronden waarop de klacht gebaseerd is, zijn al opgenomen in de brief van 7 oktober 2010 en deze brief moet dus worden opgevat als de klacht van de KNB. De brief van 14 januari 2013 is enkel een nadere onderbouwing en uitleg van de reeds eerder geformuleerde klacht.

Met betrekking tot het beroep op artikel 6 EVRM overweegt de kamer als volgt. Voor zover de notaris heeft gesteld dat hij vanwege de lange termijn in zijn verdediging is geschaad, is de kamer van oordeel dat dit het geval kan zijn. De notaris heeft hierbij gewezen op notities waarover hij, gezien het tijdsverloop, niet meer hoeft te beschikken. Bovendien stelt de kamer vast dat de termijn tussen het indienen van de klacht door de KNB en de behandeling door de kamer lang is geweest en dat het eerste gesprek tussen de KNB en de notaris over dit onderwerp al begin 2009 heeft plaatsgevonden. Dit alles leidt tot het oordeel van de kamer dat de redelijke termijn waarbinnen de klacht als de onderhavige nog kan worden behandeld, is overschreden.

De kamer voor het notariaat verklaart de klacht niet-ontvankelijk. Kamer voor het notariaat Arnhem-Leeuwarden 12 juni 2013, niet gepubliceerd

Opmerking

Uit beide uitspraken blijkt dat de verjaringstermijn voor klachten van de KNB als niet rechtstreeks betrokkene op eenzelfde wijze moet worden uitgelegd als de voormalige bevoegdheid van de voorzitter van de kamer van toezicht. Beweringen in de media of van derden omtrent het handelen van een notaris wordt niet gezien als kennis hebben van bepaald handelen of nalaten van een notaris. Pas bij afronding van het onderzoek en ontvangst van de resultaten waarbij bepaald handelen is vastgesteld, is sprake van kennis bij de KNB en op dat moment vangt de verjaringstermijn dus aan.

Interessanter aan deze uitspraken is dat het trage handelen van derden, in dit geval respectievelijk het BFT en de voorzitter van de kamer van toezicht, tot gevolg heeft dat bepaald handelen niet wordt beoordeeld. Dit is uiteraard een volstrekt onwenselijk en onacceptabel gevolg, zowel voor wat betreft het recht als voor de notaris in kwestie. Deze laatste wordt dan wellicht niet veroordeeld en is in dit kader onschuldig. Iemand is immers onschuldig totdat het tegendeel bewezen is, maar de vraag of sprake is van betrokkenheid bij fraude, blijft boven de markt hangen. Deze uitspraken tonen aan dat in het kader van toezicht zowel de toezichthouder als de tuchtrechter zich beter rekenschap moet geven van de belangen van de onder toezicht gestelde.

Op NotarisNet zijn naast bovenstaande uitspraken ook andere tuchtuitspraken te lezen. Nadere informatie: KNB, Willem Geselschap, telefoon 070 3307133 (w.geselschap@knb.nl)

PERSONALIA

Recent benoemd tot notaris

Purmerend (protocol mr. J.P. Schmal en in associatie met Actus notarissen) m.i.v. 7 juni 2013 mw. **mr. S. Juffermans-de Vries**, kandidaat-notaris (1996);
Rotterdam (in associatie met Greenille) **mr. L.W. de Waard**, kandidaat-notaris (2001);
Bergen op Zoom (protocol mr. J.A.I.M. Schul en in associatie met Ligne Netwerk Notarissen) m.i.v. datum beëdiging mw. **mr. T.C. de Vries**, kandidaat-notaris (2003);
's-Gravenhage (protocol mr. J.W.M. Koch en in associatie met mr. T.J.S. van de Velde) m.i.v. datum beëdiging mw. **mr. M.K.A. van de Velde-Offringa**, kandidaat-notaris (1999);
Hilvarenbeek (protocol mr. J. Kos) m.i.v. 1 september 2013 mw. **mr. I.E.H. Arts-Heijnen**, kandidaat-notaris (1996).

Miriam van de Velde

Inge Arts-Heijnen

Saskia Juffermans

Eervol ontslag op verzoek

mr. R. van den Nouland, notaris te **Oegstgeest**, m.i.v. 15 juni 2013;
mw. **mr. T.J. Ham-van der Zalm**, notaris te **Utrecht**, m.i.v. 1 juli 2013;
mr. A.G. van der Reijt, notaris te **Montferland**, m.i.v. 1 juli 2013;
mr. R.H. Nusteling, notaris te **Rotterdam**, m.i.v. 30 mei 2013;
mr. R.J.J. Lijdsman, notaris te **Amsterdam**, m.i.v. 17 juni 2013;
mr. A.W.P. van der Ree, notaris te **Den Helder**, m.i.v. 1 juli 2013;
mr. R.C. Kammeraad, notaris te **Spijkenisse**, m.i.v. 1 juli 2013;
mr. H.J.M.M. van Boxel, notaris te **Eindhoven**, m.i.v. 1 juli 2013;

mw. **mr. K. van Geet**, notaris te **Zeist**, m.i.v. 1 juli 2013;
mr. G.W. Nagtglas Boot, notaris te **Alkmaar**, m.i.v. 1 juli 2013;
mr. J. Kos, notaris te **Hilvarenbeek**, m.i.v. 1 september 2013.
mr. F. van Ekdrom, notaris te **Utrecht**, m.i.v. 3 juli 2013;
mr. J. van Keulen, notaris te **Rotterdam**, m.i.v. 3 juli 2013.

Ontslag op verzoek

mr. R.E. Nagtzaam, notaris te **Renkum**, m.i.v. 1 juli 2013.

Toewijzing protocol

De staatssecretaris van Veiligheid en Justitie heeft op grond van artikel 15 van de Wet op het notarisambt besloten het protocol en de overige notariële bescheiden van:

- mr. D.J.H. van Assen, tot 1 mei 2013 notaris te Almere, m.i.v. 25 juni 2013 toe te wijzen aan **mr. J.A.G. Milder**, notaris te **Almere**;
- mw. mr. I.M. Kampman, tot 1 mei 2013 notaris te Soest, m.i.v. 3 juni 2013 toe te wijzen aan **mr. J. Jager**, notaris te **Soest**;
- mr. J. Luykx, tot 15 december 2012 notaris te Bussum, m.i.v. 3 juni 2013 toe te wijzen aan mw. **mr. drs. G.A.E. Goossens**, notaris te **Bussum**.
- mr. K.B. Blijleven, tot 1 mei 2013 notaris te Amsterdam, m.i.v. 21 juni 2013 toe te wijzen aan mw. **mr. B.J. van Ligten**, notaris te **Amsterdam**;

- mr. Th.C.M. Smit, tot 1 januari 2013 notaris te Baarn, m.i.v. 1 juli 2013 toe te wijzen aan **mr. J.F.G. Ligthart**, notaris te **Baarn**;
- mr. A.W.J. Kuiper, tot 1 januari 2013 notaris te Montfoort, m.i.v. 1 juli 2013 toe te wijzen aan **mr. A.W.J. Kuiper**, thans notaris te **Oudewater**;
- mr. D. Oostinga, tot 1 januari 2013 notaris te Goes, m.i.v. 1 juli 2013 toe te wijzen aan **mr. P.I.E. Platier**, notaris te **Goes**;
- mr. G. Mens, tot 1 januari 2013 notaris te Amsterdam, m.i.v. 21 juni 2013 toe te wijzen aan **mr. B. Voorwinde**, notaris te **Amsterdam**;
- mr. F.W. Oldenburg, tot 1 januari 2013 notaris te Amsterdam, m.i.v. 1 juli 2013 toe te wijzen aan **mr. C.H.T. Koetsier**, notaris te **Amsterdam**;
- mr. J.F. Hofman, tot 1 januari 2013 notaris te Zaanstad, m.i.v. 1 juli 2013 toe te wijzen aan **mr. F. Kurk**, notaris te **Zaanstad**;
- mr. J. Hofsteenge, tot 1 januari 2013 notaris te Enschede, m.i.v. 1 juli 2013 toe te wijzen aan **mr. G. Venema**, notaris te **Enschede**;
- mr. E.P. Jager, tot 1 januari 2013 notaris te Bloemendaal, m.i.v. 21 juni 2013 toe te wijzen aan **mr. J.W. Stuijt**, notaris te **Heemstede**.

Rectificatie

In *Notariaat Magazine* 6/2013 is per abuis een fout geslopen in de personalia. Dit had moeten zijn:

Overleden op zevenenzeventigjarige leeftijd op 23 april de heer **mr. J.P. Rentenaar**, oud-notaris te **Niedorp**.

Verandering pensioen. Nee, zo niet doen!

Als kandidaat-notaris ben ik, zoals zoveel van mijn generatiegenoten, niet zo bezig met mijn pensioen. Het onderwerp lijkt ver weg en boeiende materie vind ik het ook niet. De opgaven van SNPF worden door mij met een half oog bekeken en verdwijnen snel in een map.

LASTENVERHOOGING

Toen ik las dat onze pensioenregeling gaat veranderen, dacht ik: "Laat ik dit onderwerp toch maar gaan volgen. Iets meer kennis hierover kan geen kwaad." Van de website van SNPF heb ik een duidelijke samenvatting kunnen halen van de voorgestelde wijzigingen. Twee wijzigingen vallen mij op. Ten eerste de verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering verdwijnt en ten tweede mijn pensioenlasten stijgen. Wanneer ik de pensioengerechtigde leeftijd haal, schijn ik meer pensioen

te krijgen dan nu. Dus een stijging van lasten lijkt niet zo erg. Maar is dat ook zo? De arbeidsongeschiktheidsverzekering komt te vervallen, dus daar hoeft niet meer voor betaald te worden. Daarnaast is mijn salaris de afgelopen jaren gedaald, niet gestegen. Door de lastenverhoging ga ik er per 1 januari nog meer op achteruit. Tenzij mijn werkgever genegen is dit te compenseren. Maar ik verwacht niet dat veel van ons zo'n compensatie van de werkgever zullen krijgen, die zal zich beroepen op de huidige economische situatie.

VERVELENDE SITUATIE

Dat de arbeidsongeschiktheidsverzekering komt te vervallen, daar word ik ook niet erg blij van. Als ik dit zelf wil verzekeren, is dit een extra kostenpost en resulteert dit (weer) in een daling van mijn bestedbare inkomen. Voor velen van ons zal dit een ogenschijnlijk onbelangrijk punt zijn.

In mijn directe omgeving heb ik echter gezien hoe het is om je na een ernstige ziekte te willen verzekeren. Wij kunnen allemaal plotseling arbeidsongeschiktheid worden en als dan je inkomen drastisch daalt, is dat een vervelende bijkomstigheid in een toch al vervelende situatie.

Ik hoop dat er nog wat kritische noten worden gekraakt voordat de voorgestelde wijziging werkelijkheid wordt.

Kano

Drie kandidaat-notarissen schrijven bij toerbeurt de Kanocolumn. Elke maand doet een van hen verslag van de belevenissen en ervaringen als kandidaat-notaris. Om vrijuit te kunnen schrijven, ondertekenen ze de column slechts met 'Kano'.

Voor het notariaat...

...flexibiliteit in capaciteit

Financiële Administratieve Consultancy

administratieve
dienstverlening

interim
management

finance en
control

salaris-
administratie

accountancy en
fiscaliteiten

opleidingen

de Velde Harsenhorst
Financiële Administratieve Consultancy
Tel. 038-4528566 E-mail: info@develdeharsenhorst.nl
www.develdeharsenhorst.nl

Voor inlichtingen over tarieven, plaatsingen
en combinatiekortingen van **commerciële**
en **personeelsadvertenties** in:

Notariaat
magazine

WPNR

Novocatie.nl

kunt u contact opnemen met:
Sales & Services,
Gerrit Kulsdom, T 0229 - 211 211
E-mail: administratie@salesandservices.nl

Een gift vandaag is morgen een redding

Een noodbericht komt altijd onverwachts
en vraagt om directe actie. Jaarlijks brengen
de professionele vrijwilligers van de
Koninklijke Nederlandse Redding
Maatschappij meer dan 3.000 schip-
breukelingen in veilige haven.

De exploitatiekosten van de KNRM worden
volledig gedekt door vrijwillige bijdragen.

Steun de redders

Want zij moeten veilig de zee op kunnen als mensen in nood verkeren. Donaties,
schenkingen en nalatenschappen vormen de financiële basis voor de KNRM.
Giften worden direct besteed aan het reddingwerk. Fondsen op naam, periodieke
schenkingen en nalatenschappen kunnen in overleg een specifieke bestemming
krijgen, waarbij naamgeving van reddingboten tot de mogelijkheden behoort.

De KNRM is vrijgesteld van erfbelasting en schenkingsrecht

T 0255 54 84 54 • info@knrm.nl

Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij

WWW.KNRM.NL

Nu is er de *BNA*App!

BNA Bureau Notariaat & Advocatuur Meesters in Accountancy

Accountancy is ons vak
het Notariaat ons specialisme

Grootmeester

BNA is in 1987 als administratiekantoor voor het notariaat begonnen. Nu ruim 25 jaar later zijn wij uitgegroeid tot de grootste branche-accountant binnen het Notariaat. Bureau Notariaat & Advocatuur is:

- Financiële administratie
- Fiscaal advies & aangiften
- Bedrijfsvergelijking
- Managementinformatie
- Jaarrekening & advies
- Salarisadministratie
- Hulp bij ontslagprocedures
- Opvolging & ondernemingsplannen

Wij helpen u graag bij het tactisch schaakspel dat de notariële onderneming tegenwoordig is. Wij zijn uw Branche-Accountant!

Oude Utrechtseweg 26-28
3743 KN Baarn

Postbus 1008
3740 BA Baarn

T (035) 693 64 44

F (035) 693 95 55

info@bna-lodder.com
www.deNotarisPraktijk.nl